

Krajina jako kulturní statek

Kristýna Křivánková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav environmentální bezpečnosti
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Křivánková**
Osobní číslo: **L12377**
Studijní program: **B3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Řízení environmentálních rizik**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Krajina jako kulturní statek**

Zásady pro vypracování:

1. Analyzujte a charakterizujte konkrétní druhy kulturní krajiny.
2. Vyhledejte sekundární informace a proveďte zhodnocení průběhu změn kulturní krajiny v místě bydliště, případně v regionu Slovácka.
3. Navrhněte na základě dosavadních zkušeností z praxe v neziskové organizaci KETC nová opatření v oblasti kulturní krajiny.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] MOLDÁN, Bedřich. *Příroda a civilizace: životní prostředí a rozvoj lidské civilizace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. ISBN 80-04-26434-4.

[2] BRANIŠ, Martin. *Základy ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: INFORMATORIUM, 1997. ISBN 978-80-7333-024-8.

[3] LANGEROVÁ, Blanka. *Zlínský kraj*. Praha: ACR Alfa, 2006. ISBN 80-86408-14-0.

[4] MARTIŠ, Miroslav. *Člověk versus krajina*. Praha: Horizont, 1988. ISBN (brož.).

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Jakub Trojan

Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce:

6. února 2015

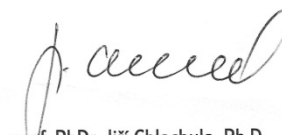
Termín odevzdání bakalářské práce:

16. května 2015

V Uherském Hradišti dne 20. února 2015

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

prof. PhDr. Jiří Chlachula, Ph.D.
pověřený ředitel ústavu

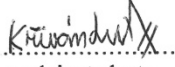
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je přiblížení kulturní krajiny – zemědělské, těžební, sídelní a lesohospodářské. V teoretické části práce jsou uvedeny informace o Evropské úmluvě o krajině, CHKO Bílé Karpaty a problematice krajiny jako kulturního statku. V praktické části práci je proveden výzkum o průběhu počtu obyvatel a jsou řešeny změny kulturní krajiny v obci Korytná. Závěr je věnován souhrnu informací a využití krajiny od historie až po současnost.

Klíčová slova: kulturní krajina, evropská úmluva o krajině, kulturní statek

ABSTRACT

The aim of the bachelor thesis is to give an insight into cultural landscape - agricultural, mining, urban and wood-farm. The thesis includes also The Convention about Landscape, CHKO Bílé Karpaty and problems of landscape as a cultural estate. The thesis also deals with a research about inhabitants migration and cultural landscape changes in the village of Korytná. The conclusion is focused on the summary of information and utilization of landscape from the history to the present day

Keywords: culture landscape, European Landscape Convention, culture estate

V první řadě bych chtěla poděkovat za cenné informace a především čas, který mi věnoval RNDr. Jakub Trojan, MSc. Mé rodině a přátelům za podporu a především velký dík patří i paní Mileně Blahové a OS KETC za poskytnutý materiál pro sepsání této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KRAJINA	11
1.1 KULTURNÍ KRAJINA.....	14
1.2 ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA.....	14
1.3 LESOHOSPODÁŘSKÁ KRAJINA.....	15
1.4 TĚŽEBNÍ KRAJINA.....	17
1.5 SÍDELNĚ-PRŮMYSLOVÁ KRAJINA.....	19
1.5.1 Evropská úmluva o krajině.....	20
1.5.2 Česká republika a Evropská úmluva o krajině.....	21
2 CHKO BÍLÉ KARPATY	23
2.1 KULTURNÍ KRAJINA V CHKO BÍLÉ KARPATY.....	26
2.2 ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA.....	26
2.3 TĚŽEBNÍ KRAJINA.....	27
2.4 LESOHOSPODÁŘSKÁ KRAJINA.....	28
2.5 SÍDELNĚ-PRŮMYSLOVÁ KRAJINA.....	29
2.5.1 Rekreace a turistika v CHKO Bílé Karpaty.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
3 METODOLOGIE	34
3.1 OBEC KORYTNÁ.....	34
3.2 KULTURNÍ KRAJINA V OBCI KORYTNÁ.....	36
3.3 ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA.....	36
3.4 TĚŽEBNÍ A LESOHOSPODÁŘSKÁ KRAJINA.....	38
3.5 SÍDELNĚ-PRŮMYSLOVÁ KRAJINA.....	40
3.5.1 Regerace zeleně v obci Korytná.....	42
3.5.1.1 Lidové tradice.....	43
4 OS KETC	45
4.1 AKCE OS KETC.....	46
4.2 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ KRAJINY V OBCI KORYTNÁ.....	52
4.2.1 Rozhovor s členkou OS KETC.....	54
4.3 REKREACE A TURISTIKA V OBCI KORYTNÁ.....	55
4.4 POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ DOPADY CESTOVNÍHO RUCHU NA KRAJINU.....	56
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM TABULEK	63
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Krajina nás už po staletí obklopuje. Jsou to lesy i přirozená vodní díla, která tvoří její přírodní ráz. Tato práce se snaží každému čtenáři přiblížit nejen vývoj krajiny, ale ukázat i to, jak je krajina pro člověka důležitá. Člověk ji využívá k uspokojení svých potřeb. Pěstuje plodiny, aby měl dostatek surovin k obživě. Staví sídla, aby získal pocit jistoty a bezpečí. Bakalářská práce je zaměřena především na problematiku kulturní krajiny, která je, ať už ve velké či malé míře, výsledkem činností člověka. Neexistuje jen jeden ucelený soubor informací, který by shrnoval vše o kulturní krajině. Sepsání těchto informací bylo velkou výzvou. Stěžejní bylo dát dohromady veškeré znalosti z praxe, ze školy, ale také naučit se hledat i znalosti nové. K získání nových znalostí sloužily nejen knihy, ale důležité byly také konzultace s lidmi z oboru. Veškerá místa, která jsou v práci uvedena, byla podrobena zkoumání. O tom svědčí autorovy vlastní fotografie pořízené na těchto místech.

Na začátku bakalářské práce jsou představeny hlavní pojmy, které tvoří základ pro danou problematiku. Bez znalostí základních pojmů, člověk plave v terminologii. V první části je uveden historický vývoj krajiny od mladší doby kamenné až po současnost. Zde dochází ke střetu dvou předmětů – přírodovědy a dějepisu. Historie nám ukazuje, jak se žilo a přírodověda jaké to mělo dopady na přírodu a krajinu. Další oblast je zaměřena na kulturní krajinu. Ta se dělí na čtyři druhy, jedná se o zemědělskou, sídelně-průmyslovou, těžební a lesohospodářskou. Každý druh má své specifické vlastnosti. Proto je důležité uvést základní charakteristiku i názorné příklady. Tyto příklady kulturní krajiny byly aplikovány na Chráněnou krajinou oblast Bílé Karpaty. CHKO Bílé Karpaty leží na východě České republiky na pomezí hranic Moravy a Slovenska. Díky znalostem tohoto území, byla vybrána právě tato oblast. Práce se nezabývá jen vývojem krajiny, ale i její ochranou. Ta je uvedena v Evropské úmluvě o krajině. Úmluva se zabývá celkovou ochranou i plánováním evropské krajiny. Mimo jiné řeší i veškeré otázky, které souvisejí s krajinou jako celkem. Součástí této Úmluvy je od roku 2004 také Česká republika.

Ve druhé části bakalářské práce dochází ke střetu praxe a dosavadních znalostí z environmentálních studií. První část praktické práce se zaměřuje na vývoj kulturní krajiny v obci Korytná. K získání těchto informací bylo nutné nahlédnout do místní kroniky, ale i do spisů místních občanů. Díky tomu, vznikl první ucelený souhrn informací

o kulturní krajině v obci. V praktické části je představena nezisková organizaci KETC, sídlící v obci Korytná. Tato organizace je spoluúčastníkem ekologické akce Clean Up the world, kde všichni zúčastnění uklízejí krajinu ve svém okolí. Mimo jiné každý rok organizuje příměstský tábor, kde jsou děti „odvedeny“ od svých moderních přístrojů doma - do lesa, kde se zábavnou formou učí sblížit se s přírodou. Pokud má v budoucnu dojít ke zmírnění negativních dopadů na přírodu, je dobré posilovat environmentální myšlení u dětí již od útlého věku. To, jak krajina v okolí vypadá, je výsledkem toho, jak se k ní lidé ve svém okolí chovají. Dále jsou představeny čtyři návrhy na zlepšení kulturní krajiny v obci Korytná. Jedná se o letní tábor, stavbu penzionu, farmu pro domácí zvířata a zřízení koupaliště. Všechny návrhy jsou výsledkem tvorby programů pro děti i dospělé. Jejich cílem je, aby lidé trávili více času v přírodě a zajímali se o ni. Tyto návrhy mohou posloužit pro obec Korytná jako nová řešení pro zvýšení cestovního ruchu i jako program pro rozvoj vzdělanosti pro děti. Navíc by zvýšený cestovní ruch pomohl obci i po ekonomické stránce. Jedinou podmínkou je, aby nebyl v rozporu se životním prostředím. Důležité je prosazovat spíše agroturistiku před klasickou turistikou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRAJINA

Naučné knihy i učebnice definují krajinu jako heterogenní část zemského povrchu, kterou tvoří soubor funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky. Má také své přirozené hranice a vzhled, jež je podmíněn jednotnou strukturou i shodnou dynamikou se specifickým vývojem.^[1] Krajinu lze definovat jako zrcadlo postupně vyvíjející se civilizace. Tím jak člověk do krajiny zasahuje, tím ji také mění a podle toho vypadá. Na začátku téměř bez poskvrny – všude řeky plné ryb, lesy plné zvěře. Taková krajina se označuje jako přírodní. Není narušena antropogenní činností.^[2] Tento typ krajiny už v dnešní době, téměř nikde nenajdeme. Lidským zásahem se v ní může dnes i člověk vidět. Mezi největší vlivy na krajinu patří stěhování národů, rozvoj průmyslu, zakládání měst a hranice určující danou zemi. Každý si většinou během chvíle uvědomí, že přešel hranice a je už někde jinde. Před více než dvaceti lety ještě byla Česká republika jeden stát se sousedním Slovenskem. A přes to, i krátké období, lze na změně krajiny znát. Zatím ještě s jistotou nemůžeme říct, za jakých okolností se tu člověk objevil, ale už můžeme vidět, jak to tady pro svou potřebu přetvořil. Dnes je rozdělena kulturní krajina na několik druhů - zemědělská, těžební, lesohospodářská a sídelně průmyslová. Ještě dnes se někdo diví – proč roste strom uprostřed pole nebo proč k lesu nevede žádná cesta. Všechno souvisí s historií naší země. Historické události měly velký vliv na vývoj společnosti – tedy i na krajinu. Příroda nám pomáhá spoluvytvářet ráz krajiny. Síly, které na ni působí, jsou tvořivé, ale i ničivé.^[4] Pokud krajinu rozdělíme do pěti časových období, získáme tím pět největších změn, kterými krajina prošla.

Neolitická revoluce (5300 – 4300 let před Kristem) neboli mladší doba kamenná představuje období první. Během neolitu dochází k prvotním zásahům člověka v krajině. Zvětšující se vlna migrace, měla za následek osidlování center. To vedlo k ničení pralesa, ale zároveň má krajina ještě stále schopnost se sama regenerovat. Krajina se určitým způsobem dokáže bránit, když zásobuje semena v půdě a dá jim pak znovu vyklíčit. Navíc jsou používány jen nepatrné technologie, proto má příroda stále v neolitu převahu.

Druhé období (druhá polovina 12. – 14. století) přišlo s nástupem středověku. Zástavby jsou v územních celcích, půda se stává předmětem soukromého vlastnictví. Rozdělením půdy se rozlišovalo, kde budou pole, pastviny, zahrady či trvalé louky. Parcely v blízkosti lidských příbytků byly označovány jako záhumenicové části k zahradničené a sadaření.

Během celého středověku bylo ve velkém používané dřevo. Lesy byly zdrojem suroviny pro stavbu obydlí, zhotovení nástrojů, tavení železa, ale i místo pro pastvu dobytka, pěstování surovin, zdroj energie, ovoce a medu. Obdělávání půdy vedlo k její erozi, která způsobovala povodně a měnila ráz údolí potoků a řek.

Baroko (1650 - 1780) se stalo třetím obdobím. V této době se rozvíjí stavba zámků s velkými zahradami a parky, mlýnů, mysliven a ovčáren. V okolí polí se účelově vysazují stromy. Významným krajinným prvkem jsou také aleje, které sloužily k šetření koní ve stínu. Zatímco keřové patro ve volné krajině ještě neexistovalo. Také křesťanství má vliv na krajinu. Zejména stavbou kostelů, které jsou dodnes téměř v každé obci. Dále se jedná o poutní místa, kříže, sochy a obrazy svatých či Boží muka. Posledním prvkem, který člověk do přírody zavedl, byly rybníky. Založeny především na chov ryb, ale související i s rybářstvím. Rostoucí zájem o les i myslivost, dal vzniknout počátkům lesního hospodářství a hlavně ochraně lesa.

Předposlední období označujeme jako průmyslové (1780 - 1900). Je pro něj charakteristický rozvoj průmyslových zón, těžba nerostných surovin a zvýšení rozlohy orné půdy. To zcela zásadně překrývalo předchozí práci člověka. Symbolem průmyslu se stal kouřící komín a symbolem pokroku stavba železnic a tunelů. Krajina dosavadně blízká člověku přestává existovat. V krajině se objevuje také dosud zcela neznámý prvek a tím jsou dráty elektrického vedení.

Posledním obdobím souvisí s modernizací a nástupem nových technologií. Jedná se o období od 50. let 20. století až po současnost. Po druhé světové válce dochází k centrálnímu plánování. Krajina byla vydána napospas úkolům, plánům a nařízením. Patřila všem a přitom nikomu. Velký vliv na krajinu mělo také dobývání nerostných surovin, kdy se na jedné straně devastuje krajina, ale na straně druhé, se po těžbě tvoří nové biotopy. Postupem času dochází k pevnému stanovení hranic České republiky, zakládají se zemědělská družstva a zavádí nové metody v lesním hospodářství. V tomto období vznikají nákupní a kulturní centra. V konečné fázi vznikají chráněné krajinné oblasti a památkové rezervace. Začíná se klást důraz na ochranu přírody a krajiny u nás.

Mezi čtvrtým a posledním obdobím je asi 50 let rozdíl. Příčinou jsou události I. a II. světové války. Období válek mělo vždy za následek odložení některých odvětví. V průmyslu se místo těžby nerostů, vyráběly zbraně a vojenská technika. Na zemědělství

neměl téměř nikdo čas, uplatňují se v něm jen starší generace a děti. Pěstovaly se jen základní plodiny jako obiloviny a brambory. Ženy se stávají pracovní sílou v mnoha firmách a muži bojují ve válce. Krajina je pustošena válkou.^[5]

Statek – Jedná se o stavbu, jež představuje význam pro minulost i současnost. V minulosti to bylo obydlí, kde hospodáři chovali dobytek. Statek bylo obydlí typické pro vesnice, kde největší hodnostář žil na statku a jeho čeledíni na něm pracovali. Za statek se označuje velké obydlí. Kolem dokola je obestaven pevným materiálem a vepředu je velká dřevěná brána. Ostatní vesničané žili v menších domcích, kde nebyli tolik chráněni před možným ohrožením. Dnes už takový statek neexistuje. Spíše se dnes slovo statek využívá pro místo, kde zemědělci uchovávají dobytek a krmivo. Proto je na místě dát přednost pojmu kulturní statek, který blíže přiblíží problematiku v oblasti kulturní krajiny.

Kulturní statek – je předmět kulturní povahy, který je spjatý s danou zemí. Často se o něm říká, že je dědictví dané země. Předměty označující se za kulturní statek musí také splnit podmínku stáří (např. ručně malovaný obraz musí mít staří alespoň 50 let, dopravní prostředek 75let) a vejít se do stanoveného finančního limitu (ručně malovaný obraz 150 000 euro, dopravní prostředek 50 000 euro).

Kulturní statek můžeme rozdělit do čtyř kategorií:

- a) doklad postupného vývoje společnosti (do vývoje lze zařadit: techniku, vědu, umění a obory lidské práce).
- b) věc, která má vztah k událostem dějin kultury i významným osobám
- c) movitá věc, která má statní, historickou a uměleckou hodnotu a je součástí dědictví státu.
- d) statek, který je označován jako náboženský, literární, umělecký, archeologický či vědecký^[6]

Příklady kulturních statků: vzácné sbírky nebo vzorky zoologické, botanické, mineralogické a anatomické a předměty paleontologického zájmu. Statky týkající se historie, vědy a techniky, stejně jako i života významných představitelů národa, myslitelů, vědců a umělců. Mohou to být i události národního významu, archeologické vykopávky, starožitnosti, ručně malované obrazy, původní sochařská díla, kolky a známky. Dále vzácné rukopisy a prvotisky, zvukové – fotografické i filmové archivy apod.^[7]

Obrázek 1 Pohled do krajiny z vrcholu hory Ypsarion v Řecku (foto autorka)

1.1 Kulturní krajina

Kromě míst s obtížnou dostupností, která jsou od lidských sídel vzdálená, tvoří většinu zemského povrchu krajina kulturní. Ta se dělí podle zásahu lidské činnosti. Dělíme ji na krajinu zemědělskou, lesohospodářskou, těžební a sídelně-průmyslovou. Dříve šlo také o krajinu přírodní, ale ta už se v dnešní době vůbec nevyskytuje, protože téměř všude je krajina ovlivněna člověkem. V minulosti se lidé postupně stěhovali, osidlovali nová území a vytlačovalo z nich původní obyvatelstvo. Naše civilizace má za sebou tři velké vývojové fáze. První z nich byla v období doby kamenné a jednalo se o období lovecko-sběračské civilizace. Později prošla druhou fází vývoje a tím byla civilizace zemědělská. Jako poslední potom označujeme dnešní období a jedná se o průmyslovou fázi civilizace.[8]

1.2 Zemědělská krajina

S nástupem zemědělství byl zaveden zcela nový způsob obživy. Lidé si zakládají pole, kde pěstují plodiny a mají pastviny, kde chovají domácí zvířata. Také došlo k tomu, že dříve lidé žili v harmonickém souznění s přírodou. Z toho vyplývá, že se stali i její součástí. Dnes už tak zemědělci však nežijí.^[4] Hospodářský systém, který klade velký důraz na velkou výrobu, znamená také velký zásah do přírody. V minulosti byl i materiál

využívaný v zemědělství jen ze dřeva. Dřevo se dalo využít jako surovina pro výrobu i jiných hmot, pro stavby i jako palivo. Dnes je nahrazeno novými technologiemi. Za velkou nevýhodu dnešního zemědělství se považuje vstup různých materiálů, jako jsou umělá hnojiva, dlouhodobé pěstování jedné plodiny na stejném místě, chemikálie na ochranu rostlin před škůdci, vysoká toxicita v odpadních vodách ze zemědělství nebo také krmiva. Ta jsou často dovážena až ze vzdálených krajů. V České republice zaujímá celková výměra orné půdy zhruba poloviny rozlohy státu. Na každého občana naší země připadá asi 0,30 ha orné půdy, což není o moc více než světový průměr (0,25 ha). Zemědělství je jednou z nejvýznamnějších ekonomických odvětví. Nejvíce přeměn na zemědělskou půdu bylo z našich lesů. Rozšíření zemědělské půdy přispívá také k zvýšení produkce a výroby v této oblasti. To ovšem vede k využívání pesticidů, růstových látek v živočišné výrobě, modernějším technologiím, ale také k pěstování geneticky modifikovaných organismů. Životní prostředí je nejvíce ovlivněno používáním umělých hnojiv v zemědělství. Spotřeba umělých hnojiv roste, protože dochází k jejich použití v nepřiměřené míře.^[3]

V zemědělství by měly nastat změny, které by nevedly k tak vysoké degradaci krajiny. Situace by se zlepšila dotováním menších zemědělců, kteří na rozdíl od velkých výrobců dbají na kvalitu produktu i šetrnější způsob pěstování. Také obměňování pěstovaných plodin na polích má lepší vliv, než dlouhodobější pěstování jedné plodiny na určitém místě. Důležité také je si uvědomit, že zemědělství by bez člověka nemohlo existovat. Pokud ho tedy člověk využívá, měl by mít na paměti i jeho šetrnější využití vůči životnímu prostředí.

1.3 Lesohospodářská krajina

Tento typ krajiny přináší člověku hned dvě funkce – relaxační a hospodářskou. Dnes se člověk do lesa velmi často vrací, aby si mohl odpočinout od ruchu města. Kromě relaxace, ale také využívá lesní bohatství pro své vlastní potřeby. Nejvíce se využívá dřevo, které člověk využíval a stále i dnes využívá především jako zdroj tepla. Z pohledu hospodaření je význam lesa dvojitý, a to těžební a pěstební. Les je významný pro práci člověka mnoha různých oborech. V průmyslu na zpracovávání dřeva a pro výrobu papíru nebo jako pomocný materiál ve stavebnictví. V těchto oborech ale také neustále klesá počet dělníků. Nejmenší část tvoří pěstitele, lépe je na tom těžba a odvoz a nejvíce dělníku

najdeme ve zpracování dřeva. Tento faktor je také dán výdělkem. V pěstitelství se také jedná o náročnější práci kvůli nedostatku technologií.^[9]

Dalším důležitým účelem lesa je chov a lov lesní zvěře. Dnes se shrnuje pod jednotným slovem myslivost. První zmínka o myslivosti by se mohla datovat od dob pravěku, kdy lidé lovili mamuty, soby, losy nebo jeleny. Nejvíce byla rozšířená myslivost v době šlechty, kdy významní páni a především král chodili lovit zvěř do lesů. V této době, ale také vznikaly první patenty související s myslivostí. Začalo se upřednostňovat lesnictví před myslivostí. Také v českých zemích byly rozšířeny stavy lesní zvěře. Ta se začala doplňovat především o srnčí a bažantí. Přelom v myslivosti nastal na počátku 19. století, kdy nechal vydat František Josef I. patent, kde právo lovit bylo jen na vlastní půdě. Později vznikaly další patenty a zákony o myslivosti, které upravovaly lesnictví a myslivost. Dnes již myslivost spočívá hlavně v plánovaném chovu a lovu zvěře a její ochraně, především před pytláctvím a úmrtím na silnici. O tom, že naše lesy jsou bohaté na zvěř, svědčí výskyt jelena evropského, ryse ostrovida, prasete divokého, srnce obecného nebo tchoře světlého. Z rostlinné říše se mezi hlavní zástupce v lese řadí medvědí česnek, kaprad' samec a řada listnatých stromů jako je buk lesní nebo dub letní i zimní. Z jehličnatých stromů je to borovice lesní, smrk ztepilý či modřín opadavý.^[10]

Dnešní využití lesa spočívá hlavně v ochraně. Hned na druhém místě je rekreace. Lidé si chodí do lesa odpočinout, nasbírat lesní plody nebo houbařit. I přes to, že lesy jsou a byly velmi hojně využívány pro lidskou potřebu, tak ze všech čtyř typů kulturní krajiny jsou nejméně pozměněny. Každý člověk si uvědomuje, že lesy tvoří velmi důležitou úlohu v našem životě. Jejich zachování v co nejpůvodnějším stavu je důležité i pro budoucí generace jako připomínka toho, co tu kdysi bylo. Díky ochraně lesů se k nám mohou navrátit také jejich další původní obyvatelé – medvědi nebo vlci.

Obrázek 2 Lesní krajina (foto autorka)

1.4 Těžební krajina

Těžba plnila svůj úkol spíše v minulosti, kdy docházelo k jejímu využívání ve značné míře. Vždyť i naši prapředci k tomu, aby mohli lovit nebo si vyrábět nádoby, využívaly nerostného bohatství. Nejvíce se používal kámen, bronz, železo a později zlato, stříbro (se stříbrem se také začínají objevovat první mince), uhlí nebo měď. V té době ovšem nešlo o těžbu v pravém slova smyslu, jak ji známe dnes. Nejzávažnější vliv na stabilitu krajiny a životní prostředí mají tyto činnosti:

1. Těžba a zpracování energetických surovin, jako je například uhlí nebo uran.
2. Těžba rudních, nerudních a stavebních surovin.
3. Těžba v chráněných územích.
4. Rizikové procesy v poddolovaných a sesuvných územích, stará důlní díla s úniky metanu.
5. Kontaminace podzemních vod a půd související s technologií těžby a ukládání odpadu z těžby jak na povrchu, tak do podzemí.

Dopad těžby se také projevuje na úbytku půdy, kde potom dochází k likvidaci původních biotopů. Dále jsou to dopady na poškození lesního, zemědělského a vodního hospodářství, vytváření antropogenního reliéfu, likvidaci sídel či ke zhoršení ekologických podmínek.

Na životní prostředí má také negativní dopad poddolování, které způsobuje pohyb povrchu. Mezi města, kde se od nepaměti těžilo, patří: Most, Ostrava nebo Kutná hora.

Během těžby nerostných surovin dochází ke vzniku nových, antropogenních tvarů reliéfu jako jsou povrchové doly, haldy, odvaly a výsypky. Ty by neměly poškodit ráz a kvalitu krajiny. Zároveň nesmí vést k likvidaci znečištění horninového prostředí, ale musí být vršeny tak, aby u nich nedocházelo k sesuvům. Problémem u těchto území je jejich využití. Nemůže být dále využito pro sídelní nebo zemědělskou krajinu. Důvodem může být to, že v lomech se často usazuje voda a ta by mohla mít nepříznivé účinky pro stavbu domků či pěstování plodin.

Těžba surovin a využívání nerostných přírodních zdrojů, patří k činnostem umožňující rozvoj společnosti. Jelikož je v dnešní době nutné zajistit zdroje energie, světlo a teplo. Zde, vidíme, jak se střetává činnost ekologických zájmů s ekonomickými procesy. Těžbou surovin se narušuje krajina. Pokud má být území po těžbě využitelné pro budoucí generace, je nutná rekultivace. Rekultivací se rozumí znovu obnovení do původního stavu – zahradí se následky po těžbě a jejich doprovodných projevů. Nejčastější typy rekultivace jsou zemědělské, lesnické, vodní nebo rekreační plochy. Rekultivace se započítává do nákladu již při provozu lomu, aby mohla hned po dokončení těžby začít obnova.

S těžbou souvisí také obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje. Přírodní zdroje jsou části živé a neživé přírody, které člověk využívá k uspokojení svých potřeb. Obnovitelné se mohou i během postupného spotřebovávání částečně či dokonce úplně obnovit. Obnovují se buď to samovolně, nebo za přispění člověka. Mezi obnovitelné zdroje patří půda, vzduch, voda, živé organismy, Země, Slunce, energie větru a vody a energie biomasy. Naopak neobnovitelné přírodní zdroje po využití - zanikají. Mezi ně patří rudy (železo, olovo, měď), nerudy (písek, kaolín, vápenec), fosilní paliva (uhlí, zemní plyn, ropa) a radioaktivní suroviny. Krajinu nejvíce devastuje povrchová těžba hnědého uhlí.

I přes narušení krajiny dochází u těžby k náhradním opatřením v podobě rekultivace. Sice máme dostatek neobnovitelných zdrojů, stále se vytváří technologie šetrnější k životnímu prostředí.^[11]

1.5 Sídelně-průmyslová krajina

Význam sídelní krajiny se postupně zvyšoval s nástupem průmyslové revoluce. S růstem obyvatel se také rozšiřují města a vesnice na úkor okolní krajiny. Dochází k vytvoření nového a umělého ekosystému. Ten se od přirozeného ekosystému liší, ať už v klimatických či půdních poměrech. ^[12]

Sídla se vždy vytvářela v blízkosti bohaté krajiny, kde byl dostatek plodin a voda pro využívání. Až později začalo osidlování vesnic. Ve vesnicích viděli velkou výhodu také zemědělci, protože keřové patro ve většině krajiny nebylo vytvořeno, dařilo se zde pěstovat plodiny i pást dobytek. Manufaktura z měst se začala přesouvat do vesnic. Najednou už nejsou jen ve městech sklárny, pekárny nebo pivovary. Ve velkém rozsahu docházelo také k výstavbě náboženských staveb. Druhá změna v krajině souvisela se vznikem nových vesnic. Ty vznikaly na místě zrušených rybníků, v blízkosti lesa kvůli těžbě dřeva a v horských oblastech pro chov zvěře nebo nalezišť přírodních zdrojů. Velký zlom přišel během třicetileté války, kdy docházelo k částečnému vysídlení kulturní krajiny.

Vývoj stavebnictví upustil od dřeva jako stavebního materiálu a začala se rozvíjet zděná stavba. Rozšířily se sítě sídel z měst do přilehlé krajiny. Propojením a rozšiřováním sídelní i zemědělské krajiny se dostává řada i na průmysl. Vývoj technologii umožňuje zpracovat zemědělské plodiny jako chmel, řepa, brambory a jiné. Vzniká agrárně-průmyslová soustava s mlékárnami, cukrovary, lihovary a škrobárnami. Nejprve přibývaly průmyslové podniky -zemědělské, výrobní a po čase i textilní, sklářské, výroba porcelánu a strojírenství. Industrializace změnila velmi zásadním způsobem ráz krajiny. Zcela popírala nebo překrývala předchozí lidskou činnost. Přeměněný prostor vytlačil dosavadní krajinu blízkou přírodě. Rozšiřující se průmysl byl spjat s městy. Naopak venkov byl vnímán jako zemědělský. Konečná změna krajiny byla nejvíce patrná i výstavbou železnic, tunely a dráty elektrického vedení.

Tento typ kulturní krajiny byl přeměněn nejvíce, protože se liší od přirozené krajiny v mnoha ohledech. Navíc, i kdyby vymizeli všichni lidé z planety a příroda by si sama mohla na Zemi dělat, co chce, trvalo by mnoho let než by se jí povedlo vrátit krajinu do původního stavu. ^[11]

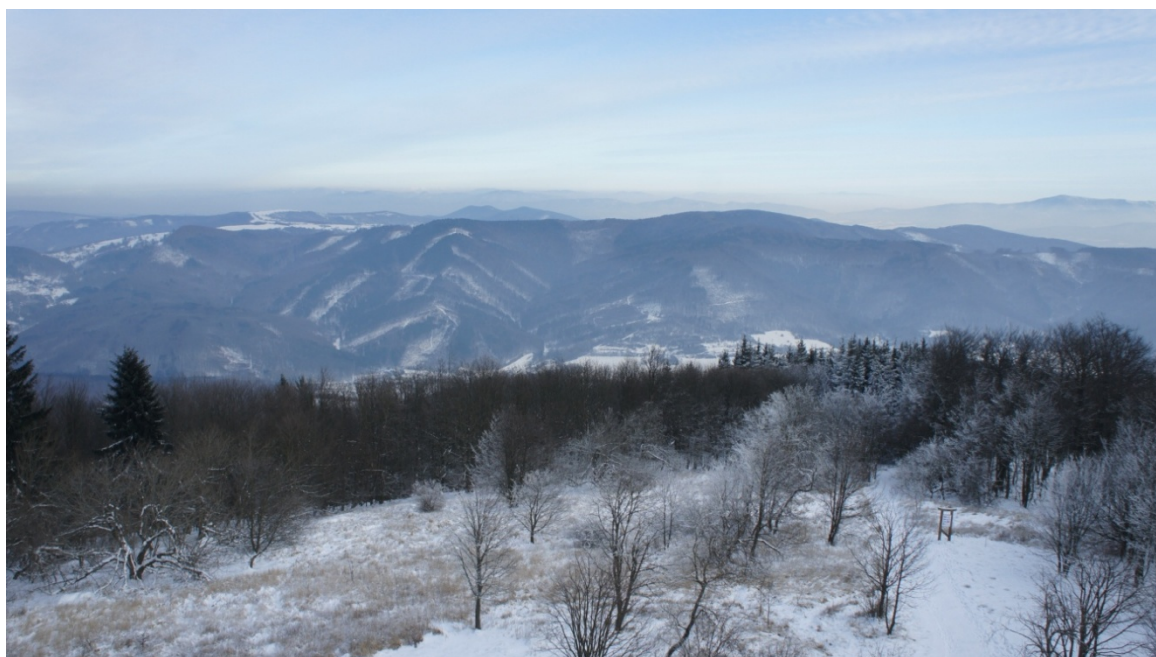
Obrázek 3 Sídlně-průmyslová krajina města Plzeň (foto autorka)

1.5.1 Evropská úmluva o krajině

Postupnou změnou přírodní krajiny došlo k jejímu zániku. Krajina je dnes velmi narušena antropogenními vlivy. S negativními dopady na krajinu, přišla také její ochrana. Chránit krajinu bychom měli z mnoha důvodů, protože je součástí kvality života všech lidí. Díky přírodě máme možnost odpočinout si od ruchu měst, ale zároveň by bez ochrany přírodních složek mohlo postupně vše živé zaniknout. Evropská úmluva o krajině nebo také Florentská úmluva, díky jejímu vzniku ve Florencii v Itálii, nám připomíná důležitost krajiny pro člověka. Jejím hlavním cílem je správa, ochrana i plánování evropské krajiny, ale zabývá se všemi otázkami týkajícími se krajiny. Úmluva byla přijata 20. října 2000, ale v oficiální platnost vstoupila až 1. března roku 2004. Podepsat jí mohou jak členské státy Rady Evropy, tak nečlenské státy evropského společenství. Je to první mezinárodní smlouva, která se zabývá všemi typy krajiny. Ke dni 13. ledna 2012 potvrdilo smlouvu celkem 35 států.

Úmluva definuje krajinu jakou součást pozemku, která se vyvíjí časem a to především vlivem přírodních sil, ale i vlivem člověka. Veřejnosti doporučuje, aby se aktivně podílela na ochraně, zachování a udržení hodnoty krajiny. Pomáhá řídit změny, které nastaly z ekonomického, sociálního a environmentálního aspektu hlavně na nejvíce zasažených

místech jako jsou městské, průmyslové a pobřežní oblasti. Aby docházelo k efektivnímu stanovení cílů, zlepšení ochrany, řízení a vytvoření krajiny, klade Úmluva velký důraz na terénní výzkum odborníků. Spolupráce mezi smluvními stranami je navržena tak, aby se zvyšovala účinnost opatření přijatých v každém státě. Vzájemná pomoc, ať už technická či vědecká je podporována na místní i regionální úrovni. Pokud se ve státě podaří zavést politiku nebo opatření na ochranu, správu či rozvíjení krajiny, která by byla trvale efektivní, tak může Výbor Rady ministrů udělit ocenění. Úmluva díky svému průkopnickému přístupu doplňuje také dědictví UNESCO.^[13]

Obrázek 4 Zimní krajina (foto archív autorky)

1.5.2 Česká republika a Evropská úmluva o krajině

Úmluva vydaná Radou Evropy se skládá z preambule, čtyř kapitol a 18 článků. Česká republika ji podepsala ve Štrasburku dne 28. listopadu 2002, ale v platnost vstoupila až 1. října 2004. Podpisem Česká republika ukázala, že jí záleží na ochraně přírodních a kulturních hodnot krajiny.

Základní principy Úmluvy:

1. Různorodost evropských krajin reprezentuje hlavní společný zdroj kvality života pro jednotlivce i společnost a současně představuje elementární prvek životního prostředí.

2. Chránit, plánovat a spravovat evropskou krajinu je právem i povinností všech evropských zemí a každého jednotlivce.

3. Trvale udržitelný rozvoj je založen na symetrickém harmonickém vztahu mezi tvorbou životního prostředí, hospodářskou činností a sociálními potřebami.

4. Do Úmluvy spadá celá krajina – přírodní, městská, venkovní, průmyslová, ale také péče o narušenou krajinu.

Splnění cílů Úmluvy bylo vypracováno ve Státním programu ochrany přírody a krajiny, který byl schválen vládou v roce 2009. Tento program je plánem pro uskutečnění Úmluvy na národní úrovni a to do roku 2020.^[14]

2 CHKO BÍLÉ KARPATY

Na území České republiky je celkem 24 CHKO.^[15] A jednou z nich, na východě České republiky, jsou i Bílé Karpaty. Jedná se o území, které je tvořeno lesním ekosystémem s rozmanitým zastoupením dřevin a květenou. CHKO Bílé Karpaty se rozprostírá ve čtyřech orografických celcích – Bílé Karpaty, Vizovická vrchovina, Dolnomoravský úval a Myjavská pahorkatina. Protáhle pohraniční pohoří na moravsko-slovenském pomezí sahající od Strážnice na jihozápadě až k Lyskému průsmyku na severovýchodě. Státní hranice probíhají po hřbetu nejvyššího bodu Bílých Karpat – Velké Javořině.

Pohoří Bílé Karpaty vzniklo flyšovým vývojem, kdy dochází k častému střídání jílovcových a pískovcových hornin. Základní charakteristikou flyše je příčina sesuvů hlavně u mělkých půd, nedostatek podzemních vod a velký povrchový odtok. Nezvyklý geologický vývoj Bílých Karpat souvisí také se vznikem minerálních pramenů. Ty vznikaly především v Luhačovicích, které jsou také největšími moravskými lázněmi u nás. Celkově Bílé Karpaty se nevyznačují mnoha velkými vodami. Jedinou významnou řekou na našem území v oblasti CHKO Bílé Karpaty je Morava, která se vlévá do Černého moře. Bílé Karpaty jsou spíše místem malých, vydatných kolísavých pramenů. Geologická stavba tvořena pásmem tvrdých pískovců představuje hlavní hřbet pohoří. Z těchto hřbetů potom nejvýše vystupuje vrchol Velká Javořina. Vrchol Velké Javořiny je v nadmořské výšce 970 metrů nad mořem. Přírodní rezervace Javořina byla vyhlášena pralesní rezervací roku 1909 a to pány z Lichtenštejnu. Přírodní památkou se stala až 9. ledna 1995. Lesní porosty jsou již 200 let bez zásahu. Vrcholová louka Velké Javořiny je jediným typem smilkové louky. V minulosti ji zasáhlo hnojení a došlo k ohrožení chráněných druhů. Dnes se při „výšlapu na vrchol“ dá zahlédnout krkavec velký, mlok skvrnitý, strakapoud bělohřbetý, lejsek malý nebo na louce, mimo vzácné druhy motýlů, také sněžěnka podsnežník, zvonek širolistý nebo knotovka červená. Předmětem ochrany jsou pralesovité porosty buku, javoru, jasanu a zachování horské smilkové louky.

Obrázek 5 Na vrcholu Velké Javořiny (foto autorka)

Naopak nejnižším bodem Bílých Karpat je Petrov. Ten leží v nadmořské výšce 170 metrů nad mořem v Dolnomoravském úvalu. Klima na území Bílých Karpat je v oblasti mezi přímořským a pevninským podnebím. Větší část náleží do teplé oblasti, která je v nízkých polohách. Naopak vrcholové hřbety s nadmořskou výškou nad 800 metrů jsou řazeny do chladné klimatické oblasti.^[16]

Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty byla založena výnosem Ministerstva kultury Československé republiky č.j. 17:644/80 ze dne 3. Listopadu 1980. Hlavní orgán tvoří Správa CHKO sídlící v Luhačovicích. I přes zásah člověka do oblasti, se zde nachází velmi vzácné přírodní hodnoty. Přírodní a krajinná kvalita přispěla k tomu, že se Bílé Karpaty staly v rámci programu Člověk a biosféra, organizací UNESCO dne 15. dubna 1996 evropskou biosférickou rezervací. Rozloha celé oblasti je 747 km². Mezi maloplošná, zvláště chráněná území v CHKO Bílé Karpaty patří:

- a) 5 národních přírodních rezervací zaujímá plochu 804,53 ha (Javorina, Zahrady pod Hájem, Porážky, Jezevčí, Čertoryje),
- b) pouze jedna národní přírodní památka Búrová ležící na ploše 18,98 ha
- c) 15 přírodních rezervací na ploše 378,69 ha (Hutě, Bílé potoky, Sidonie, Javorůvky)
- d) a 31 přírodních památek zabírá 172,89 ha (Nové louky, Dubiny, U zvonice, Žleb).

Celkem 51 maloplošných zvláště chráněných území se rozprostírá na celkové ploše 1375,09 ha. To je přibližně 1,84% plochy CHKO Bílé Karpaty.^[17] Pod Správu CHKO Bílé Karpaty také patří národní přírodní památka Váté písky. Úkolem ochrany je pečovat o všechny významná místa krajiny, ať už se jedná o vodní toky, klima, faunu, flóru, využití a rozvržení lesního a zemědělského půdního fondu, sídelní krajinu nebo o kulturní a historické stavby. Také je předmětem ochrany vymezení hranic CHKO Bílé Karpaty. Za péči o životní prostředí byl v roce 2000, oblasti udělen Evropský diplom pro chráněná území. Většina oblasti patří mezi evropsky významné lokality v rámci soustavy Natura 2000. Předmětem soustavy Natury 2000 je vytvářet a chránit území evropsky hodnotných míst. Mezi ta se řadí velmi cenná přírodní stanoviště, ohrožené druhy flóry a fauny. Za tímto účelem se dochovaly velmi důležité louky a lesy s mnoha vzácnými druhy. Na území Bílých Karpat jsou evidovány i památné stromy. Těch je vyhlášeno celkem 39 a ve 35 případech se jedná o jedince a ve zbylých čtyřech o skupiny stromů. V minulosti docházelo k odlesnění v oblasti Bílých Karpat. To vedlo k tomu, že velká část oblasti jsou květnaté louky s roztroušenými dřevinami. Tyto karpatské louky jsou velmi bohaté na rozmanité druhy rostlin, ale také zde najdeme i ohrožené druhy čeledi vstavačovitě. Těchto pestrobarevných rostlin je na celém území luk okolo 40 druhů. Výskyt orchidejí je také symbolem relativně nenarušeného přírodního prostředí. Díky tomu se řadí mezi nejčinnější luční biotopy Evropy a mají studijní plochu světového významu. Ve druhé

části oblasti najdeme rozlehlá lesní území s charakteristickými druhy rostlin a živočichů. Odlehlost průmyslových středisek a různé druhy hospodaření umožnily udržet rozmanitou biodiverzitu. Kulturní i přírodní faktory daly vzniknout mimořádně cennému území a to i v evropském kontextu.^[18]

2.1 Kulturní krajina v CHKO Bílé Karpaty

První zlom, který nastal v kulturní krajině, v oblasti Bílých Karpat byl spojen se zemědělstvím a osídlením. Se stavbou obytných zón přišlo i zemědělství. Zpočátku se staří Moravané zabývali obilnářstvím, včelařstvím, myslivostí, rybařením a chovem dobytka. Později se přidalo ovocnářství, vinařství a zahradnictví. Již na počátku 12. století došlo k formování kulturní krajiny, jakou známe i dnes. Změnil se jen způsob hospodaření a vlivem moderní doby mají vesnice více městský typ sídel. Těžba je dnes na území jen v nepatrném množství, stejně jako tomu bylo i v minulosti. Průmyslová odvětví se udržely v této oblasti snad jen díky tradicím, která jim nedala zaniknout. Krajina v oblasti CHKO Bílé Karpaty nám připomíná, že i přes narušení člověka nemusí dojít k úplnému narušení ekosystémů.

2.2 Zemědělská krajina

Bílé Karpaty jsou především rozsáhlé louky a pastviny, které vznikaly činností člověka. Ten začal kácet lesy a svou činností je přeměnil. Na celém území CHKO nalezneme kambizem. Ta se v různých oblastech liší svou kyselostí. V jihovýchodní oblasti se vytvořila i černozem černicová, ale ta pak přechází do typické hnědozemě. Rozsáhlé zemědělství vytvořilo druhově velmi bohatá společenství, kde přetrvávají mnohé dnes chráněné a kriticky ohrožené druhy flóry a fauny. Mimo květenu najdeme na bělokarpatských loukách i rozmanité druhy stromů, jež představují duby, lípy, jeřáby a hlohy. Tato zeleň má nejen estetický význam, ale také brání sesuvům, protože zpevňuje flyšové vrstvy pískovců a jílovců. Karpatské louky jsou mimo jiné také místa mokřadů a pramenišť, kde můžete na konci jara pozorovat květy prstnatce pleťového či kruštíku bahenního. Krajina se v celých Bílých Karpatech místy značně liší, ať už vlivem klimatu, půdních podmínek nebo dalších vlivů. Na loukách roste kosatec dvoubarevný, všivec statný nebo kosatec sibiřský. Jinde zase můžeme nalézt například jetel prostřední, řepík lékařský, pampelišku bahenní, či ostřici oddálenou. Jiný typ krajiny se nachází v oblasti

nazývané Kopanice – tady mají lidé chalupy, malá zemědělská pole, sady a pastviny. V zemědělství se rozšiřuje pěstování brambor, ovsa a žita. Méně začíná být pěstováno konopí, len, proso a pohanka. Na pastvinách se chová hlavně hovězí dobytek a ovce. Louky v okolí jsou využity pro sklizeň sena, které se stává potravou pro domácí zvířata v zimě. Dříve byly pouze nejvlhčí louky využívány jako jednosečné a zbytek byl většinou vypásán dobyt看em. Tento typ hospodaření na louce přinesl kvalitní seno, ale také bohatou rozmanitou květenou. Z důvodu dostatku chlévské mrvy navíc nebyla ani použita žádná hnojiva. Dnešní požadavky v zemědělství jsou ale jiné. Použitím hnojiv se zvýší výnos, ale druhová rozmanitost nebude zachována. V oblasti Bílých Karpat je tedy zemědělství v rozporu s ochranou přírody. V chráněných oblastech se zemědělství vůbec neprovozuje a lidé mají jen malá políčka v blízkosti svých příbytků. Soukromá políčka a záhadenky, které jsou nepoškozena používáním pesticidů a obdělávána pouze malou mechanizací, jsou místem řady plevelných druhů. Tato plevelová společenstva byla v minulosti rozšířena a nebyť jejich výskytu na těchto místech, mohly by se označovat za zcela vymizelé. Příkladem může být hořinka východní, štěničník paprskující nebo v oblasti Kopanic sverep stoklasu a silenka galská. Penetrací políček, luk, zahrad a starých sadů je významným jevem v krajině. Staré sady se postupně vytrácí a jsou nahrazeny moderními odrůdami. CHKO Bílé Karpaty má však stále ještě zachované staré a místní odrůdy slivoní a hrušní.

Intenzivní změny ve společnosti, technologický a vědecký pokrok se velmi rychle projevuje na postupných změnách v krajině i celého životního prostředí. Na jedné straně můžeme zvýšit počet pěstovaných plodin nebo zvýšit stavy lesního dřeva za použití pesticidů (intenzivním hnojením). Na straně druhé je to v rozporu s přirozeným hospodařením a také dojde k narušení vodních i půdních ekosystémů vlivem škodlivých látek.

2.3 Těžební krajina

Těžba v krajině CHKO Bílé Karpaty probíhala především v minulosti. Nikdy však nebyla krajina těžbou příliš dotčena. Dnes už o těchto území víme jen díky názvům vesnic, které dříve byly pojmenovány podle toho, co se v nich těžilo. Mezi takové obce můžeme zařadit například vesnice Vápenice, kde se těžilo vápno či podle těžby železné rudy také Rudice. Ložiska železné rudy vznikala v období kříd. Její těžba byla pouze v malém rozsahu a již v polovině 19. století byla ukončena. V obcích Vápenice a Vápenky se těžil

pěnovce, který byl využit při tvorbě vápna v „malých domácích hutích“. Tato činnost je v dnešní krajině, ale už dávno zcela zahlazena. Při hlubších vrtech byl zjištěn výskyt zemního plynu a ropy neprůmyslového významu. Tato paliva, ale už nepatří k aktuálním činnostem těžby. Jediná těžba, která se z minulosti dochovala, je těžba stavebního kamene. Stavební kámen byl těžen v lomech, kterých bylo celkem 19 na území CHKO. Pokud nepočítáme menší lomy o velikosti jen několik m². Takový byl i lom ve Starém Hrozenkově, kde došlo ke styku vyvěřelé horniny alkalického čediče s flyšovými pískovci. Lomy se rozprostíraly v každém katastru, aby mohli místní obyvatelé těžit kámen pro stavební účely. V současné době jsou všechny lomy rekultivovány a aktivní jsou pouze dva – lom Bzová, který nese stejný název jako obec, kde se nachází a lom Bučník u obce Komňa. Lom Bzová je těžiště okrového a šedomodrého pískovce. V lomu Bučník se těží světlý porfyrický andezit v žíle o mocnosti 10 metrů. Na tento andezit se váže polymetalické zrudnění, tvořené především zinkem, olovem, křemenem, stříbrem a karbonáty. Mimo to je lom také naleziště porcelanitu. Ten je dále zpracován a využit jako materiál pro výrobu šperků. Vzhledem k současné těžbě a době trvání Plánu péče, nedojde k vyčerpání těžené suroviny ani k překročení těžebních limitů. Oba aktivní lomy jsou domovem výra velkého. Těžba, ale jeho hnízdiště neovlivňuje. V důsledku těžby musí být také v lomech zajištěna sanace (dochází k odstranění škod, způsobené těžbou) a revitalizace (obnova flóry a fauny v místě těžby). Nejčastěji dochází k za růstu lomu nebo k umělému výsevu rostlin. Bez těžby se na dně lomů navíc vytvoří drobná vodní nádrž. Ta poměrně rychle oživí celý lom a ten se pak stává cenným a ochranným prvkem v krajině. Sanaci i revitalizaci garantují těžaři. Vzhledem k tomu, že i z ekonomického aspektu je těžba v lomech v této oblasti nevýhodná, tak se dá celkem s jistotou říci, že její budoucnost je nejistá.

2.4 Lesohospodářská krajina

Na les působí mnoho vnějších škodlivých vlivů. Může to být škodlivý hmyz, sníh, vítr, oheň nebo člověk. Proto je ochrana lesů velmi důležitá. Pěstováním a vysazováním lesních školek dochází k uspokojení lidských potřeb a zároveň k obnově lesní krajiny. Původní krajina CHKO Bílé Karpaty byla celá tvořena převážně listnatými lesy. Listnaté lesy jsou charakteristické i dnes pro téměř celou oblast Bílých Karpat. Na rozdíl od většiny oblastí v České republice, kde jsou spíše lesy jehličnaté nebo smíšené. I dnes při toulkách

přírodou v této chráněné oblasti, vidíte vesnice, které kolem dokola mají lesy a louky. Kdysi měla „každá hora svůj prales“. Dnes najdeme už jen zbytky pralesa. Ty se nacházejí pouze na Velké Javořině a v některých místech Vlárského průmyslu. Nejčastěji zastoupené stromoví v Bílých Karpatech je buk, ten kdysi tvořil až 60% původní skladby lesů. Druhou příčku má dub. Třetí místo zaujímají ostatní listnaté a jehličnaté stromy. Z jehličnatých stromů se vyskytuje nejvíce jedle. Bučiny mají jednu velkou nevýhodu – neumožňují růst bylinného patra v lesích. Pokud ovšem najdeme více smíšený listnatý les, tak v bylinném patře roste ostřice chlupatá, sasanka hajní, mařinka vonná a mnoho dalších druhů z rostlinné říše. Lesní prostředí tvoří také velmi vhodné prostředí pro živočichy. Mezi typické obyvatele listnatých lesů patří mlok skvrnitý a kuňka žlutobřichá. V lese se také vyskytuje lovná zvěř. Můžeme zde vidět srnčí zvěř, jeleny, divoké prasata, jezevce, lišky a mnoho dalších typických lesních živočichů. Mezi lesy v CHKO Bílé Karpaty patří: lesy v okolí NPR Javorina, les v PR Sidonie, les u Nové Lhoty, lesy pod Vršaticem a mnoho jiných lokalit. Lesy v okolí Velké Javořiny byly prohlášeny za chráněné území již v roce 1909. Bohužel, okolí lesa bylo částečně narušeno výsadbou smrků. Dalším lesem, který stojí za zmínku, je ten v okolí Sidonie. Je to místo starých stromů s věkem okolo 170 let. To ovšem neznamená, že by stromy v této oblasti nebyly zdravé a kvalitní. Největší zastoupení v lese má buk. Bukový porost byl na tomto území vyhlášen jako chráněný přírodní výtvar. Právem patří k jednomu z nejlepších porostů v celé oblasti Bílých Karpat a možná i v celé České republice.

Hospodářství v lesní krajině v CHKO Bílé Karpaty je spojeno pouze s využitím dřeva. Jelikož jsou lesy na tomto území chráněné, tak jen v ojedinělých případech dochází ke kácení. Vykácené dřevo je pak dále využito podle potřeby. Samozřejmě je hospodářství lesa spojeno také s lesnictvím a myslivostí. Dalším charakteristickým prvkem, který se nachází v blízkosti lesů, jsou chatařské oblasti. Největší chatařskou část tvoří Kopanice. Na veškeré dění dohlíží Správa CHKO Bílé Karpaty, která vydala i návštěvní řád pro tuto oblast.

2.5 Sídlně-průmyslová krajina

CHKO Bílé Karpaty ležící na jihovýchodní Moravě se řadí mezi nejstarší osídlené oblasti na území České republiky. O tom vypovídají i archeologické nálezy, které potvrzují osídlení této oblasti již z dob pravěku. Nálezy z pohřebiště dokazující, že území bylo

v blízkosti centra Velkomoravské říše. Velký problém, který vznikal, s osídlením této krajiny byly v minulosti války a nájezdy z jiných zemí. Vypálením vesnic, odvěčením obyvatel do zajetí nebo nemožností rozvoje okolí, docházelo k pustošení krajiny. Až od 15. století se šlechta snaží o osídlení těchto pustých usedlostí. Největší kolonisté, kteří tuto oblast hospodářsky a sídelně využijí, pochází z Valašska, Slovenska či Polska. Jelikož jsou dokola lesy, tak dochází k jejich částečnému vykácení, aby zde mohla vznikat sídla a zemědělská půda. Zavádí se chov dobytka a krajina se postupně mění na sídelní. Dochází k vytvoření vztahu mezi člověkem a přírodou, kdy se půda stává živitelem pro místní obyvatelstvo. V oblasti Luhačovského Zálesí vznikají paseky, na Hornácku i v nejbližším okolí Uherského Brodu naopak pravidelná, řadová zástavba, shlukové uspořádání na severu a kopaničářská sídla v obcích Žitková, Lopeník a Vyškovec. Dochází k zániku přírodní krajiny a vzniká nový způsob života v této oblasti. Těžká a usilovná práce spojená s intenzivním hospodařením na zemědělské a lesní půdě dala zaniknout přírodní krajině. Dochází k parcelování panského lesa, který byl do té doby téměř neprostupný. Vzniká nový způsob života v této oblasti, který je doprovázen zavedením kulturních tradic. Dodnes však vypovídá o souladu s přírodou a člověkem.

Historický doklad o vývoji společnosti v CHKO Bílé Karpaty dnes můžeme zaznamenat ve středověkých památkách. Nejstarší v oblasti je zřícenina hradu v Brumově, hrad Světlov nebo hrádek Zubačov ve vesnici Komňa. Z církevních staveb jsou to kostely, kapličky, boží muka či sochy a obrázky svatých. Za zmínku stojí kostel ve Vlachovicích nebo ve Velké nad Veličkou. K lidovému stavitelství patří také nejznámější větrný mlýn nad Kuželovem z roku 1848. Velmi obdivovaná lidová secesní architektura je v lázeňském městě Luhačovice. Zde jsou stavby od architekta Dušana Jurkoviče. K nejznámějším stavbám potom patří Jurkovičův dům, Chaloupka nebo Jestřábí.

Oblast CHKO Bílé Karpaty je spíše odvětví lesní výroby. Podniky na zpracování dřeva najdeme v Brumově-Bylnici, Valašských Kloboukách, Pitíně nebo v Bojkovicích. Eminentní průmyslová zóny se nachází ve Strážnici (více menších průmyslových firem), Květné (sklárný), Velké nad Veličkou (Kordárna-pryže a technická textilie), Bojkovice (strojírenství, chemická výroba, vstřikování plastů, kovovýroba) Vrbětice (firma Bochemie a.s. – recyklace expirovaného raketového paliva) a řada dalších menších podniků. Menší podniky se zároveň podílí na rozvoji průmyslové výroby v oblasti malého a středního podnikání. Mimo podniky v oblasti CHKO Bílé Karpaty mají větší negativní

dopad ty, které najdeme v těsné blízkosti území CHKO. Takové jsou provozovny v Uherském Brodě, Hodoníně nebo ve Veselí nad Moravou. Negativní vliv na přírodu v okolí větších podniků má hlavně automobilová doprava, která souvisí s přepravou surovin a hotových výrobků. Velkou výhodou je, že nejde o velké množství průmyslových podniků, které by měly negativní dopady na životní prostředí v této oblasti.

2.5.1 Rekreace a turistika v CHKO Bílé Karpaty

Na krajinu má velký vliv i rekreace a turistika. Rozvoj cestovního ruchu v CHKO Bílé Karpaty je spíše záležitostí až posledních pár let. Okolí je tvořeno více obcemi než městy, proto spíše více turistů přijíždí ze vzdálenějších měst, aby si mohli prohlédnout zdejší přírodu. Díky zájmu o turismus v Bílých Karpatech byly zřízeny informační tabule. Ty pomáhají návštěvníkům snadněji najít místo jejich zájmu. Mezi taková místa jistě lze zařadit Luhačovice, Velkou Javořinu, Lopeník, Mlýnky, Mikulčín vrch nebo Valašské klobouky. Většina aktivit na území CHKO je provozována jako krátkodobá (jednodenní nebo víkendové). Mezi krátkodobé aktivity můžeme zařadit kulturní akce nebo výšlapy či výlety do okolí. Delší pobyty jsou spojené s lázeňstvím, agroturistikou a zimními sporty. V minulosti se v této oblasti často konaly pionýrské tábory a podnikové chaty. Tábory byly často využívány pro prázdninové aktivity, školy v přírodě a ozdravné pobyty. 3000 chat v lokalitě CHKO s řadou hotelů, penzionů a dalších ubytovacích míst má kapacitu asi pro 20 000 osob. Mnoho chat bylo stavěno již v 70. letech minulého století a dnes jsou spojeny s řadou problémů od hygienických až po urbanistické. Mimo jiné na mnoho staveb probíhá rekonstrukce bez příslušného povolení nebo i přes zamítnutí správy CHKO. V případě nedodržených podmínek souvisejících s chatařením, dochází k zatížení spotřeby pitné i užitkové vody, k většímu množství vzniklého odpadu, hluku i světelného znečištění. O něco lepší způsob je klasické chalupaření, tykající se především oblasti Moravských Kopanic. Nejde o rozsáhle zástavby, ale spíše různorodě rozprostřené chalupy. Ty zajišťují tradiční krajinářsky hodnotnou stavbu. Jedinou nevýhodou je zavlékání nepůvodních druhů rostlin do této krajiny. Mimo chalupaření a lázeňství je v oblasti Bílých Karpat také velmi oblíbenou činností: cykloturistika, výlety po okolních rozhlednách, turistika na koních, zimní sporty a rekreace. Cykloturistika má většinu tras vedenou tak, aby neohrožovala zájmy přírody. Nově bylo vybudovaných i pár cyklostezek mezi místními vesnicemi. Hipoturistika je aktivita postupně se rozvíjející. Přibližně deset

různých subjektů nabízí projížďky na koních. Tento druh aktivity je bez nebezpečného dopadu na chráněné části přírody. Ve vyšších polohách CHKO jsou velmi atraktivní podmínky pro zimní sporty a rekreaci. I přes to, že má oblast CHKO pouze jediné větší středisko s více sjezdovkami Lopeník, Mikulčín vrch, tak existuje i několik místních sjezdovek a krátkými vleky. Provoz těchto středisek je zatím téměř bez problémů z pohledu ochrany přírody a krajiny. Také běžecké lyžování, které má v zimě udržovaných asi 100 km běžkařských tras je velmi oblíbené. Nejvíce běžkařů potkáte na vrcholcích a v oblasti hlavního hřebene Bílých Karpat. V neposlední řadě je zájem o rozhledny. Ty nabízí nádhernou podívanou do celého okolí CHKO. Mezi velmi navštěvované patří dřevěná rozhledna s kamenným podstavcem Velký Lopeník, 52,6 metrů vysoká ocelová rozhledna Travičná nebo dřevěná rozhledna Královec.^[19]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE

Cílem této práce je nejen celkový souhrn kulturní krajiny, ale ukázat i jiné možnosti jejího využití. Kulturní krajina byla představena na dvou modelových příkladech – první oblast CHKO Bílé Karpaty a část druhá – obec Korytná. Na základě dobrých vztahů byly pro tuto práci také poskytnuty historické záznamy vývoje obce i její krajiny. Názorným příkladem jsou fotografie, které monitorují postupný vývoj sídelní krajiny v obci Korytná na jednom místě za posledních 70 let. Tento příklad je uveden v příloze II. této práce. Druhá část je zaměřena na tvorbu výchovných programů pro děti. Ty byly provedeny ve spolupráci s občanským sdružením KETC. O úspěšnosti těchto akcí svědčí i graf o narůstajícím počtu dětí na příměstském táboře. Jeho data byla sesbírána na základě počtu účastníků příměstského tábora v jednotlivých letech. Byl zhodnocen i přístup k ochraně krajiny v obci. Ten je aplikovatelný na počtu dobrovolníků i datech o sesbíraném odpadu na ekologické akci „Uklidíme svět“ v Korytné. Pro zlepšení kulturní krajiny v obci Korytná, byly navrženy nové návrhy na podporu aktivního využití volného času a cestovního ruchu. Byly vybrány a hodnoceny podle diskuze s občany obce. Práce obsahuje také finanční náročnost těchto projektů. Ta byla provedena na základě sesbíraných informací od firem, které se podobnou činností zabývají. Následně byl proveden průzkum, od něž se pak stanovila cena na realizaci projektu. Jelikož zavedení cestovního ruchu sebou nese rizika, byla provedena analýza negativních a pozitivních dopadů rekreace a turistiky na krajinu. Většina informací byla sesbírána sběrem sekundárních dat. Zdrojem pro praktickou část jsou zkušenosti vlastní, ale i občanů obce Korytná. Zkušenosti, z řad občanů, jsem získala formou rozhovorů při osobních setkáních. Díky tomu bylo možno sepsat ucelený soubor informací na základě opravdových zkušeností a dochovaných historických záznamů.

3.1 Obec Korytná

Na východě okresu Uherské Hradiště leží obec Korytná. Nejbližší město je Uherský Brod, to je vzdáleno 12 kilometrů severním směrem. V obci k roku 2014 žilo přibližně 960 obyvatel. Současným starostou obce je pan Vladimír Janča. Výměra katastrálního území je 1 278 ha. Obec leží v nadmořské výšce 340 metrů na pravém břehu potoka Korytnice.^[20] Jedná se o bělokarpatkou obec, protože celé její území se nachází v CHKO Bílé Karpaty. Lesy Lipiny a Prašnice oddělují Korytnou od zemědělské krajiny Slovácka.

Název obce Korytná vznik podle pověsti od koryta pro napájení dobytka. První zmínky o obci pochází ze 13. století. Podle archeologických nálezů a informací o její existenci v jiných listinách, ale pravděpodobně vznikla o něco dříve. Korytná je tedy nejmladší obcí východního Slovácka. Dříve mnoho obcí zaniklo již po 200 letech a nebýt archeologických záznamů, tak o nich ani nevíme. Zato obec Korytná oslavila již 700 let od svého vzniku. V minulosti čelila Korytná mnoha katastrofám, kdy došlo k vykrádání a vypálení obce. V 17. století byla obec často drancována Turky, Maďary a Tatary. Některá místa už nebyla znovu obnovena. V této době docházelo také k loupeživým výpravám Matúše Čáka Trenčanského. Později k nájezdům Rákocziho vojsk, průchodem francouzských, pruských a německých vojsk, kdy došlo také ke škodám na majetku. Přesto zde na tomto místě stojí nádherná obec, která každého láká svou výbornou slivovicí, lidovými tradicemi a nádhernou přírodou. Obec je celá dokola obklopena lesy a tam, kde není les - jsou pastviny a louky. Na pravé straně silnice, mezi obcemi Strání a Korytná byla vyhlášena přírodní památka Nové louky. Celou obcí Korytná protéká potok Korytnice. Ten byl částečně upraven výsadbou topolů a je znečišťován hlavně ze zemědělské farmy. V suchých létech tok vysychá. Další blízká vodní díla najdeme vzdálená několik kilometrů od obce a jedná se o rybník Podsed'ák a vodní nádrž Lubná. Rybník Podsed'ák byl vybudován na chov ryb. Naopak přehradní nádrž Lubná slouží hlavně pro rybářské a rekreační účely. Nad přehradou jsou u toku zřízeny studny na zásobování Korytné pitnou vodou. Dominantou celé obce je kostel svatého Václava. Kostel pochází ze 14. Století, ale dnešní podobu získal až v době baroka. Ke kostelu se pojí i kaple Nejsvětější Trojice a budova fary. S církví vznikalo i školství, protože učení byli zprvu jen v církevních řadách. Korytnánské školství má první písemnou zmínku z roku 1644, ale první zmínka o školní budově je teprve roku 1768. Během let se postupně přistavovaly třídy. Roku 1947 byla zřízena nad obecním úřadem mateřská školka a společně s ní i jídelna.^[21]

Obrázek 6 Obec Korytná (foto autorka)

3.2 Kulturní krajina v obci Korytná

Nejvíce bylo v obci rozšířeno zemědělství. To zaujalo první příčku v přeměně krajiny, protože díky němu došlo k vykácení dřívějšího pralesu, který se zde rozkládal. Začala se chovat domácí zvířata a pěstovat plodiny. Zemědělství přetrvává v obci Korytná dodnes. Vyniká především odvětví sadařství, pěstování plodin a v neposlední řadě chov dobytka. Vykácení lesů ale nepřineslo jen zemědělskou činnost, ale vytvořily se také louky a pastviny. Navíc ze dřeva se stavěla obydlí a vznikala krajina sídelní. Lidé v obci pozměnili ráz krajiny, ale zároveň se vždy snažili žít v harmonii s přírodou. Možná díky tomu v Korytné nikdy nedošlo k rozsáhlé těžbě ani k rozšíření průmyslu.

3.3 Zemědělská krajina

Zemědělství v minulosti bylo pod přísným dozorem vyšších hodnostářů. Ze začátku šlo o poměrně lehkou robotu. Ta v zimě spočívala v kácení stromů a odvozu dříví do města. V létě pak ve sklizni sena z luk. Roku 1663 došlo k poškození celého obecního dvoru a uloupení veškerého dobytka i úrody. Od té doby práce i povinností přibývalo. Materiální poměry Korytňanů byly po všechna období velmi špatná. Nástupem rodu Kauniců jako vrchnosti se poměry ještě zhoršily. Přibýlo povinností na polích. Jediný, kdo byl od roboty osvobozen, byl rychtář, dvě chaloupky pastýřů a myslivna. Ostatní platili za užívání pozemků, odváděli vrchnosti drůbež, víno, pivo, vejce, hlemýžďe, plátno, nitě a různé předivo. Mimo to byla odváděna i lesní zvěř. Rod Kauniců držel Korytnou 200 let, až do roku 1848, kdy došlo k emancipaci selského stavu a zrušení roboty. Tímto se

staly, výhradními vlastníky půdy poddaní. Další půdu pro osobní potřebu získali občané během parcelace dvoru u Volenova. Obecní pravomoc se rozšířila na obecní zastupitelstvo se starostou a byla pak dále upravována zákony. Většina obyvatel Korytné byla tvořena zemědělci. Krajina, na níž prováděna zemědělská výroba byla složena z úzkých políček s velkými brázdami. Obilí bylo tehdy ještě koseno srpem. Až později se začala používat kosa, což značně urychlilo práci. V 80. letech přišly do obce první ruční mlátičky. Ty sice práci urychlily, ale zároveň šlo o velmi namáhavou práci. Po první světové válce byly v obci pořízeny mlátičky na naftu a benzín. Díky tomu došlo k urychlení i zdokonalení práce. Kromě sklizně obilí patřilo k namáhavé práci i řezání slámy. Sláma byla využívána jako krmivo i podestýlka pro dobytek. Pastýři krav, telat, volů, hus, koz a ovcí, občas pásli i koně, když jich nebylo potřeba k pracím. Do první světové války se dobytek pásal na pastvinách a na loukách. Na loukách z toho důvodu, protože tam se nesklízela otava. Po válce už byl dobytek krměn výhradně ve stájích. Půdu nejvíce ovlivňovalo orání. To bylo zpočátku prováděno dřevěnými pluhy, kdy se oralo mělce. Jediným používaným hnojivem byl chlévský hnůj. Ten rozšiřoval plevel a rodina pak neměla z úrody skoro nic. Mnoho zemědělců jezdilo pracovat do sousedních zemí. K dříve pěstovaným plodinám patří kromě obilí také píce, brambory, konopí, kukuřice, řepa a různé druhy zeleniny jako je mrkev, celer, hrášek, zelí a jiné. Z konopí byla zhotovena většina oděvů v Korytné. Až na něj, se většina plodin pěstuje dodnes. K obci Korytná se pojí k zemědělské činnosti také ovocnářství. Většina ovocných sadů v obci nese plody trnek a jablek. Ovoce se nejčastěji využívá na pálení. Ve znaku obce Korytná je symbol trnky, proto není divu, že nejvíce pálenou plodinou je zrovna trnka, z které se dělá slivovice. Na kvas u slivovice se dávají hlavně švestky a durancie. Původně si každý pátil sám v přenosných kotlích, které byly přenášeny od domu k domu. Až roku 1920 byla zřízena trvalá pálenice. Pálení slivovice je tradice našich předků, která se dodnes poctivě zachovává. Dnešní zemědělství v obci představují dva větší soukromníci a jinak si téměř každý občan pěstuje pro svou vlastní potřebu. Není se čemu divit, protože téměř za každým domem se rozkládá „humno“ o rozloze až 3000 m², plné ovocných stromů. Také má většina občanů Korytné své vlastní „záhumenky“ a políčka, kde si každý sám pěstuje plodiny pro svou vlastní potřebu. Záhumenky jsou o rozloze až 1400 m². Jedna polovina je na pěstování plodin jako brambory, cibule, mrkev, hrách, česnek a jiné plodiny a druhá polovina na obilí, které slouží jako krmivo pro domácí zvířata. Nejčastěji chovaná domácí

zvířata jsou slepice a králíci. Jen pár občanů doma chová krůty, ovce a prasata. Na pastvinách už se nachází jen skot a koně. Většinou ve vlastnictví zemědělského statku nebo ve vlastnictví osobním. Zemědělský statek je v obci od 50. let 20. století a stále se zde chová domácí dobytek. Koně vlastní dva soukromníci, kteří je využívají pro svou osobní potřebu. Kromě koní vlastní také hovězí dobytek a ten pak prodávají, ale větší část se opět využije pro osobní potřebu.

Obrázek 7 Příklad zemědělské krajiny – pole (foto autorka)

3.4 Těžební a lesohospodářská krajina

Těžební i lesohospodářská krajina se v obci vyvíjí současně. Je to dáno tím, že těžba je zaměřena pouze na dřevo. Celá obec je kolem dokola obklopena lesy. V minulosti bylo třeba vykácet část lesů pro stavbu domů, cest, ale i k obživě. Když patřila Korytná ještě pod Uherský Brod, práce v obci spočívala v kácení stromů. Dřevo bylo použito k opravě cest, mostů na obchodních stezkách a také ke stavebním účelům. Muži nejvíce vynikali při práci se dřevem, kde se mohli i umělecky uplatnit. Dřevěné štíty byly opatřeny řezbami, trámy byly ladně seřazeny a většina mužů bylo natolik zručných, že pro svůj dům vyráběli mnoho dřevěného nábytku, například poličky, na něž byly postaveny na hranu talíře a zavěšovaly se na ně i hrnky. Také ručně vyráběné skříně byly zdobeny ornamenty. O Velikonocích si samozřejmě nekupoval nikdo klepáče a tragače, ale otcové je svým

synům vyráběli. Mnoho dřevěných nástrojů pak bylo prodáváno na trhu ve městě. Za vlády císařovny Marie Terezie byl les rozdělen na dvě části – jedna se nazývala Panská a spadala do vlastnictví rodu Kouniců a druhá Městská byla ve vlastnictví města Uherský Brod. Místní měli v té době velmi malá práva. Jen na jedné části lesa mohli místní pracovat a využívat ji – jednalo se o korytňanský Černý les, který dnes všichni místní obyvatelé znají pod jménem Hluboček. Jméno Hluboček později převzali místní myslivci i pro svůj spolek – Myslivecký spolek Hluboček Korytná. Spolek obhospodařuje celkem 1 200 ha honebních pozemků a má 22 členů. Úkolem spolku je péče o zvěř, její ochrana, udržování plánovaných stavů a péče o přírodu. Pro účely myslivosti se budují posedy a kazatelny. Myslivci také pečují o větrolamy obecního úřadu, vysazují stromky, oplocují a opravují poškozené oplocení, doplňují krmivo v zimním období a sekají trávu. Finance jsou získány z brigád při budování oplocenky, prodejem zvěřiny a příspěvky od členů sdružení. Dříve byla v obci Korytná hájovna, kde sídlil hlavní myslivec, který se staral o lesy u obce Korytná. Tyto lesy byly plné zvěře. Jednalo se o lišky, zajíce, kuny i jezevce. Dnešní stav zvěře, datován k roku 2009 je: 64 ks srnčí, 14 ks dančí a 6 ks černé zvěře. Bedlivý pozorovatel se mi může během návštěvy lesa všimnout, ale i mnohého ptactva a hmyzu, které jsou v lese k vidění. Nejlepší návštěva lesa je na jaro, kdy se rodí mláďata a celý les je provoněn medvědí česnekem. Od roku 1993 je většina lesů ve vlastnictví obce Korytná, ve výši 119, 91 ha, dále 136, 30 ha ve vlastnictví sdružení singularních podílníků z Uherského Brodu a 300 ha ve vlastnictví státu. Od roku 2004 do roku 2014 byl vytvořen plán těžby dřeva na těchto pozemcích. U obce se jedná o 5, 440 m³ a u singularistů 10, 770 m³. Dále bylo do roku 2008 vytěženo 800 m³ jilmového dřeva. Lesy kolem obce Korytná jsou rozděleny a každý z nich má své specifické jméno, jedná se o již výše zmíněný Hluboček, dále jsou to lesy: Hájek, Lipiny, Kadlečková, Prašnice. V jednom takovém lese najdeme i léčivý sirnatý pramen Smraďačka. Dnes si všimneme, že většina lesů byla přeměna také na louky a pastviny. Z historických pramenů o obci Korytná se dočteme, mimo těžby dřeva, také i o těžbě vápna. Dříve byl v obci vápencový lom. Dnes už se ani neví, kde se tento původní lom nacházel. Vápno pálené v korytňanské vápence bylo použito ke stavbě v Uherském Brodě, ale místní občané ho mohli využívat také ke své potřebě.^[22]

Obrázek 8 Využití dřeva jako paliva (foto autorky)

3.5 Sídlně-průmyslová krajina

Obec Korytná vznikla nejpozději roku 1270. V této době se jednalo jen o malou usedlost, kde žilo pár obyvatel. Většina domů v obci byla až do konce 19. století stavěna ze dřeva. Dřevo bylo nahrazeno kamenem a cihlami. Dodnes mají staré domy postaveny základ z kamene a hlíny a na něm jsou navrstveny cihly s maltou. Střechy byly doškové, ale postupně je nahradily břidlicové, z pálených tašek, dále eternitové a nakonec i plechové. Statek v té době vypadal takto: do hlavního domu se vcházelo nízkými dveřmi, ty vedly do předsíně, která byla spojená s kuchyní. Vedle kuchyně byl pokoj s kamny a pecí, stolem, židlemi, truhlou a jiným příslušenstvím. Ve dvoře byly komory, chlévy, dílny, stodoly a hnojiště. Statek byl na pohled velmi pěkný, ale nevyhovoval z hygienického důvodu a nestačil pro početnější rodinu. Během doby se začalo zřizovat více místností, stavěl se vyšší a zaváděli se i koupelny. Postupem času se domy modernizovaly. S tím přibýval i počet obyvatel. První doklad o počtu obyvatel pochází z roku 1611 a odhadem lze říci, že šlo o 275 občanů, roku 1643 už 330, ale roku 1656 jen asi 230. Po roce 1656 měl snížený počet obyvatel vlivem třicetileté války. A navíc mnoho obyvatel odešlo na Slovensko z náboženských důvodů. Roku 1775 se opět počet obyvatel zvýšil na 385. Do první světové války narukovalo z obce Korytná 100 mladých mužů a 50 vojáků. Potom, co se obec z války vzpamatovala, začala II. světová válka. Po roce 1945 se změnila dosavadní tvář obce. Ze statků, malých domků a neupravených cest vznikaly moderní stavby. Došlo ke zlepšení životního i pracovního prostředí. Došlo k rozsáhlým opravám na základní škole a byl postaven nový kulturní dům. Kulturním dům je spojen s obecním úřadem a tvoří jeden rozsáhlý komplex. V celé obci

byla vybudována kanalizace o délce 9 km, vyasfaltovány všechny komunikace a vydlážděny chodníky. Byl postaven Dům služeb, mateřská školka a nový hřbitov. Celá obec prošla rekonstrukcí elektrické sítě, bylo nainstalováno veřejné výbojkové osvětlení, vybudován veřejný vodovod a proběhla výsadba zeleně a okrasných stromků. Bylo postaveno 115 nových rodinných domků, hlavně v části obce nazývaná dolní konec a 138 domků bylo zrekonstruováno. Roku 1970 měla obec 1250 obyvatel, což je dodnes nejvyšší zaznamenaný počet obyvatel v obci Korytná. Velmi významným dnem se stal 1. červenec roku 1970, kdy obec Korytnou navštívil prezident republiky Ludvík Svoboda. Ten se vyjádřil velmi pochvalně o její výstavbě. Bylo to poprvé v dějinách obce, že ji navštívila hlava státu. Odměnou za usilovnou práci občanů, bylo udělení státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu, kterou převzali zástupci obce 3. září 1970 z rukou prezidenta na Pražském hradě. Roku 1970 byla také zahájena výroba bižuterie na kraji obce, kde získalo mnoho žen práci. Dnešní bižuterie už zanikla a místo ní působí firma na nábytek. Průmysl v obci nikdy nebyl, pokud pomineme bižuterii. Z minulosti víme, že obec Korytná měla čtyři mlýny – mlýn Jan Štěpána, mlýn Jana Tasyka, Lubenský mlýn a mlýn Podčupský, který dnes již patří pod zaniklou obec Volenov. Ani jeden z mlýnů se nedochoval do 18. století. Místní občané, kromě práce se dřevem, vynikali i v mnoha jiných oborech. Jednalo se o lidové umění, které spočívalo v šití folklórních krojů, vlastnoručním šití šátků a ubrusů, pletením košů, ošatek a opálek. Dnešní pohled na obec Korytnou se skládá přibližně ze čtyř set rodinných domků, dvou obchodů, jedné hospody, sportovního areálu venkovního a vnitřního (vnitřní areál je tvořen saunou, bazénem a sportovní halou), kulturního domu, základní a mateřská škola, pečovatelský dům, kostela a farních památek a hřbitova. Jediná firma, která v obci působí je firma KINO EXPORT.

[23]

Obrázek 9 Dědina – nejstarší část obce Korytná (foto autorka)

3.5.1 Regerace zeleně v obci Korytná

Roku 2008 došlo k regeneraci zeleně v obci Korytná. Regenerace ovlivnila celkový dosavadní vzhled celé vesnice. Projekt byl zpracován na žádost zastupitelstva obce jako podklad pro žádost o dotaci u Státního fondu životního prostředí. Potřeba změny současného stavu zeleně vznikla díky vyššímu estetickému uvědomění občanů. V minulosti byla narušena okolní krajina také násilným vnášením cizích prvků, jako jsou stromy jehličnanů, smrku ztepilého a pichlavého, borovice černá a zeravu západního. Výsadba nové zeleně byla nahodilá. Avšak bylo nutné navrátit vesnici krajinu, ze které vzešla. Korytná je od roku 1986 součástí CHKO Bílé Karpaty a od roku 2006 byla vládním nařízením začleněna do celoevropsky významných lokalit NATURA 2000. Navržená druhová skladba odpovídá převážně dřevinám místním. Došlo k výsadbě nové aleje listnatých stromů a větší plochy veřejné zeleně byly parkově upraveny. Vše bylo navrženo tak, aby byla splněna estetická i funkční stránka. Nejvýznamnější dominanty obec jako je kostel, socha svatých nebo památník padlých byly doplněny trvalkovými výsadbami. V ulici Dolní byly vysázeny aleje líp srdčitých, růže, kvetoucí listnaté keře, dřín obecný. Ulice Dědina byla vylepšena plnokvětými neplodícími třešněmi ptačími s okrasnou jabloní, linie tavolníků a mochnou křovitou. U kostela byly vysázeny okrasné jabloně a u plaveckého bazénu střemcha hroznovitá a javor babyka. Ostatní místa v obci

byla vyčištěna od jehličnatých stromů a byl vysazen jasan ztepilý, třezalka kalíškatá, tavolník něžný nebo hloh třešňolistý. Celkově bylo vysázeno 132 ks nových stromů, 16 000 ks keřů a 1500 trvalek. Celkové náklady vyšly na přibližně 3 000 000,-Kč. Výsledkem je obnova tváře celé obce.

3.5.1.1 Lidové tradice

V dřívějších dobách bylo plno zvyků a tradic. Korytná je měla taky. Den před sv. Mikulášem chodí dospělí nadílet hodným dětem za básničku či písničku perník, jablka, ořechy, sušené švestky a těm zlobivým plesnivou bramboru. O Štědrém dnu se všichni postili, aby viděli zlaté prasátko. Po večeři se po dědině zpívaly koledy, chodili i pastýři a práskali biči. Na Štěpána, každý sobě pána – říkalo o svatém Štěpánu, to zase muži chodili slavit do hospod, že předávají starší novou službu mladším. Služba spočívala v pořádání masopustních slavností nebo-li fašanku. Na svatého Jana chodí chlapci jako řezníci a dávají rodinám pokutu za poražené prase. V únoru začíná fašankové veselí, které trvá dva dny – v pondělí chodí mládenci v krojích v doprovodu dechové hudby od domu k domu a zpívají. Večer je taneční zábava. V úterý chodí maškary a dostávají zvláštní pečivo – milosti a koblihy, večer je opět taneční zábava, kde se o půlnoci, za náрку chasy, pochovává basa. Smrtná neděle, jedná se o pátou neděli po masopustu, kdy se dodržuje půst a dívky nesou pryč Moranu, jako symbol konce zimy. Mezi další lidové tradice, které jsou v obci stále udržovány, patří: Velikoce, stavění a kácení Máje, svatováclavské hody nebo novoroční krájení koláče. Folklor dodnes také přetrvává v lidových krojích, nářečí, hudbě (dechový soubor Korytňanka vznikl na počátku 19. století.), ale i v sezónních slavnostech.

Kromě tradic a zvyků, stojí za zmínku i udržení spolků, které sahají svou činností do historie obce. Mimo již zmíněny MS Hluboček, působí v obci také Český svaz chovatelů poštovních holubů a včelaři. Ještě než si pošta stihla na trhu udělat monopolní postavení, posílaly se dopisy pomocí holubů. Takové poštovní holuby najdeme v obci Korytná dodnes. Český svaz chovatelů poštovních holubů je zájmovou i společenskou organizací sdružující chovatele poštovních holubů. Cílem chovu je mimo vlastního sportovního a společenského využití i neustále zlepšování kvality poštovních holubů. Odměnou je pro chovatele vítězství v jednotlivých závodech. Výsledky chovatelů ukazují na správný směr, protože řada holubů reprezentuje Korytnou na celostátních soutěžích.

Celkový počet členů v obci Korytná je 16. Chovatelé se podílejí také na údržbě chovatelských zařízení a organizaci akcí s jinými chovateli holubů. Mezi nejslavnější české holubáře patřil i skladatel Antonín Dvořák. Dnes už chovatelů ubývá, a proto dochází k tomu, že mnoho druhů se stává bez péče ohroženým.

Druhý zájmový spolek v obci jsou včelaři. První včelař v obci byl roku 1570 lubenský mlynář, který měl u mlýna také mnoho včelích úlů. Místní i přesporní obyvatelé k němu chodili kupovat med. Dnes se o včelařství zajímá jen malá skupina místních obyvatel, ale pozitivním zlepšením je zvýšený počet mladých včelařů a podpora státu a obce. Přesto včelařství nenese jen radost. V posledních letech se objevují nemoci včel. Nejhorším rokem byl rok 2008, kdy počet včelích rodin klesl na pouhých 75. Tento malý počet byl způsoben onemocněním morem včelího plodu a napadením roztočem varoaza. Stav nepostihl pouze včelaře v Korytné, ale několik okresů. Naopak nejlepší situace byla roku 1960, kdy byl počet včelích rodin 250.^[22]

Oba zájmové spolky slouží k udržení tradice, ale zároveň chovem pečují o zvířata

4 OS KETC

Kromě sdružení a spolků, které byly již popsány, působí nově v obci Korytná i občanské sdružení KETC. Tato nezisková organizace vznikla v roce 2007. Její členové jsou především ženy. Celkem jde o 15 žen. Při organizování náročnějších akcí však vypomáhají i členové jiných sdružení a rodinní příslušníci členek. OS KETC je dobrovolným sdružením občanů, které se věnuje organizaci kulturní, sportovních a jiných akcí pro děti, mládež i občany. Sdružení je právnickou osobou, se sídlem Korytná č. p. 196. Předsedkyní sdružení je Jaroslava Málková, ale jedná ve jménu všech zastoupených. Cílem sdružení je zajistit vzdělávací a poznávací akce, ale nabídnout všem věkovým skupinám občanů kulturní program při různých příležitostech. Hlavním úkolem je také vytváření lákavých volnočasových aktivit pro děti a mládež jako prevenci sociálně patologických jevů. OS KETC spolupracuje také s jinými složkami a sdruženími v obci při konání zájmových aktivit. Orgány členského sdružení jsou členská schůze a výkonný výbor. Členská schůze je nejvyšší orgán sdružení a schází se pravidelně, alespoň 1x za rok. Členská schůze má právo především rozhodnout o: zániku sdružení, přijetí a změně stanov, sídle, názvu i symbolice sdružení. Dále schvaluje - zásady hospodaření, činnost sdružení, projednává zprávu o hospodaření a majetku, o majetkovém vypořádání při zániku sdružení a o změně rozhodnutí výkonného výboru. Výkonný výbor je statutárním orgánem a skládá se ze tří členů – předseda, hospodář a tajemník. Výkonný výbor má na starost spolupráci s ostatními sdruženími, spolky, podniky či organizacemi, zajišťuje nakládání a financování majetku sdružení, organizuje hospodářskou činnost a zabezpečuje výkon rozhodnutí členské schůze. Má pravomoc rozhodnout o rozdělení dotací a příspěvků od státu i právnických a fyzických osob, dále připravuje podklady pro členskou schůzi a to zejména o hospodaření.^[24]

Jelikož je člověk od přírody tvorem společenským, tak je jen na něm, jak se do průběhu a organizace akcí aktivně zapojí. Někdo jen spoléhá na to, že se bude něco dít a jiný jen přihlíží a kritizuje. Údělem sdružení je, aby se každý dokázal seberealizovat, zapojením do dění na různých akcích. Pokud má být život v obci Korytná aktivní, tak záleží jen na nás, co pro tu uděláme. Každého, kdo se zapojí do sdružení OS KETC, čeká mnoho práce. Musí se připravit program, podle toho se vyčíslí náklady a seženou potřebné zdroje, podle náročnosti organizace se zapojují členové a hledají se popřípadě i nový pomocníci.

Potom už záleží na tom, koho akce osloví a zapojí se. Jenom na občanech je, jestli naše dědina žije nebo jen přežívá. Organizace OS KETC od roku 2007 připravila i ve spolupráci s ostatními sdruženími, které v obci jsou mnoho akcí. Do výčtu z nich patří: pálení čarodějnic, stavění a kácení Máje, den dětí, výlety do okolí (hrad Buchlov, Baťův kanál, Luhačovice), příměstský tábor, pyžamová diskotéka, silvestrovský výlet na Kopanice, maškarní ples a řada jiných. Většina akcí probíhá během jara a léta, ale jelikož i v zimních měsících je nutné zpestření, tak se dělá v měsíci prosinec pravidelný výlet na chatu v oblasti korytňanských kopanic nebo silvestrovský výlet na Javořinu, kde se schází Češi i Slováci z okolních vesnic. Letos se připravuje také na den dětí skákací hrad, poníci, ale i auta záchranného systému. Většina akcí je určena hlavně pro děti. Jelikož sdružení není lhotejné ani okolí, tak i na žádost občanů třikrát zorganizovala ekologickou akci „Clean Up the world“ – Uklidme svět.

4.1 AKCE OS KETC

1. „Clean Up the world“

Ekologická akce „Clean Up the world“ má dlouholetou tradici po celém světě. Každý rok se koná v měsíci duben. Letos probíhala už 23. rokem. Každý rok se zapojí přes 30 milionů dobrovolníků z celého světa, aby uklidili místa ve svém okolí. Cílem akce není pouze uklízet, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale jde také o to přimět lidi k zájmu o jejich okolí. Poprvé proběhla, v Korytné ekologická akce Uklidme svět v roce 2008. Díky velkému zájmu se zapojilo 160 dobrovolníků. Úklidovou akci pořádalo OS KETC s OS Jasénka a pomoc přišla i jiná sdružení z obce jako je – MS Hluboček, SDH Korytná, dechová hudba Korytňanka, ZŠ a MŠ Korytná, turistický oddíl mládeže Nivnice a plno účastníků z řad místních občanů. Díky vzájemné spolupráci se podařilo uklidit celkem 13 tun odpadu. Pro svůj velký ohlas se akce pořádala také roku 2010, ale zapojilo se jen 60 dobrovolníků. Uklizeno bylo přibližně 9 tun odpadu. Na třetí úklidovou akci se čekalo pět let. 18. 4. 2015 v devět hodin ráno byli všichni dobrovolníci přichystáni uklidit katastr obce Korytná. Přišlo pouhých 45 dobrovolníků. Těm se podařilo sesbírat 18 tun odpadu. Letošní rok přinesl nejvyšší počet sesbíraného odpadu oproti předchozím dvěma akcím. Počet dobrovolníků byl, ale velmi nízký.

Následující souhrnná tabulka ukazuje, že počet tun přibývajícího odpadu roste, ale zájem účastníků se snižuje.

Tabulka 1 Uklidme svět v obci Korytná (sestavil autor)

UKLIÐME SVĚT V OBCI KORYTNÁ		
rok	počet účastníků	počet tun sesbíraného odpadu
2008	160	13
2010	60	9
2015	45	18

Obec Korytná je v CHKO Bílé Karpaty a mělo by to být i vidět. Integrita přírody je důležitým faktorem pro všechny. Obecní úřad se opatřením kontejnerů stará o to, aby odpad nebyl volně rozházen po krajině. O to se ovšem musí zasadit i veřejnost. Je to jen na lidech, zda se zasadí o ochranu své přírody nebo ji svým nevhodným způsobem poškodí. Organizátoři akce pevně věří, že až se bude akce konat příště, zúčastněných dobrovolníků bude přibývat.

Obrázek 10 Úklid v okolí rybníku Podsed'ák (foto autorka)

2. Pohádkový les

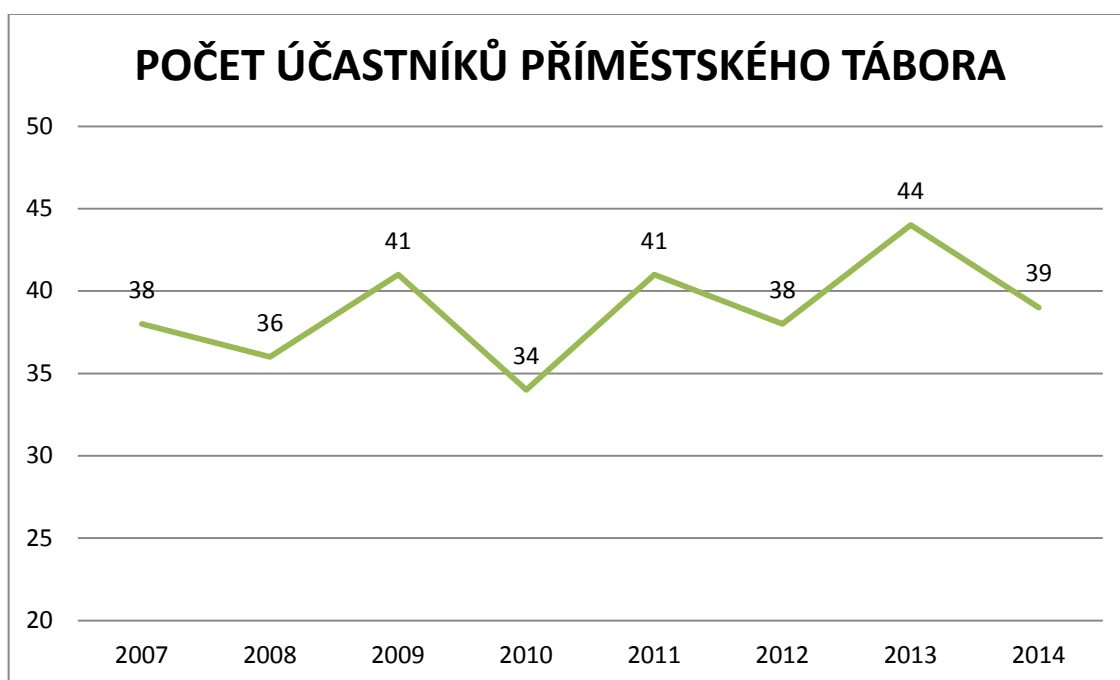
Říká se, že každý má rád pohádky nebo alespoň měl, když byl malé dítě. Jenže dnes už sledování pohádek probíhá buď to v kině nebo u televize. OS KETC přišla s novým nápadem. Co takhle si udělat pohádku na čerstvém vzduchu. A když už venku, tak ne jenom jednu, ale rovnou několik. Jak jinak by bylo možné, vylákat všechny dospělé i jejich děti do lesa, než na příjemně pohádkově strávený den. Je to už osm let, kdy se v obci Korytná konal první pohádkový les. Než něco takového mohlo vzniknout, muselo se vše velmi pečlivě připravit. Stěžejním úkolem bylo vybrat místo. Prošlo se několik tras, až byla nakonec vybrána finální trasa. Pohádkový les se konal nad Korytnou. Pomocí šipek, které ukázaly další směr, se všichni návštěvníci akce dostali k polní cestě, která vedle k lesu. U lesa byl start. Ten začínal na celnici u pohádky Tři veteráni. Na začátku dostane každé dítě mapu trasy a rámečky s čísly pohádek, které musí navštívit. V každé pohádce se plní nějaký úkol. Za splnění úkolu se dostává razítko a odměna, ať už dárek nebo sladkost. Potom už se jde lesem, kde čeká plno pohádek jako je Mrazík, Sněhurka a sedm trpaslíků, Popelka, Dařbuján a Pandrhola. Za kopcem už si každý musel dát pozor na strašlivého Lotranda a jeho loupežníky. Z nejtemnější části lesa potom šel slyšet křik Doroty Máchalové. U rybníka Podsed'ák už nás čekala Princezna ze mlejna a její milý Jindřich vozil na voru zájemce. Na louce si tančili včelí motýlci a kousek dál od nich i Maková panenka. Cestou k cíli ještě čekala předposlední pohádka – Jeníček a Mařenka. Ten kdo neprolezl pecí, se ke králi nedostal. Cílem je se dostat na chatu, kde čeká král s královnou. Ti obdarují každé dítě dárkem, protože projít celou trasu všech pohádek, chce pořádnou odvalu a dostatek sil. Cíl je místem občerstvení a nabráním nových sil. Po uzavření trasy se všechny pohádkové bytosti přijdou pobavit za dětmi. Mezitím si každý může čekání zpříjemnit kromě dobrého jídla a pití, skvělou muzikou a atrakcemi. Úkolem organizátorů je sehnat dostatek dobrovolníků do pohádek, sponzory, zajistit občerstvení, vyrobit kulisy a kostýmy, ale i zajistit dostatečnou propagaci této velké události. Hlavní organizace trvá asi tři dny. První den se značí trasa a připravují se stanoviště pohádek. Každá pohádka si opravuje svoje stanoviště. Je důležité opravit vor, cesty i dřevěné mosty, které se nachází na trase pohádkového lesa. Vysekat trávu, připravit kulisy a zajistit veškerou potřebnou organizaci, která s přípravou pohádkového lesa souvisí. Během pohádkového lesu, už stačí mít jen dobrou náladu a užívat si zájem návštěvníků. Den třetí probíhá úklid trasy i stanovišť.

3. Příměstský tábor

Cílem příměstského tábora je odlákat místní děti od počítačů a televizí a aktivně je zapojit do naučného programu na příměstském táboře. Celý tábor trvá necelý týden, konkrétně se jedná o pět pracovních dnů. Tábor se odehrává v obci Korytná. Předposlední den se vždy koná nějaký vzdálenější výlet do okolí. Přihlásit se mohou jak děti místní, tak děti z okolních vesnic a měst. Dříve tvořily prostory tábora budova a hřiště základní školy, ale poslední tři roky se tábor koná v klubovně hřiště TJ Korytná a v celém jeho areálu. Tábor se pořádá od roku 2007. Vždy je o něj veliký zájem.

Graf 1 Počet dětí na příměstském táboře

Výše zmíněný graf ukazuje, že počet dětí na příměstském táboře spíše roste. Nikdy nedošlo k žádnému radikálnímu snížení. Problém s vysokou kapacitou je řešen tím, že při vyšším počtu zájemců se přijímá i více pomocníků na tábor. Nejnižší počet dětí byl v roce 2010, naopak nejvyšší roku 2013.

Každý rok má tábor téma a podle něho se odvíjí celý pětidenní program. Jeden rok to bylo například téma: Indiáni. Děti se naučily postavit te-pe, vlastnoručně si vyráběly luky a šípy z toho, co v lese našly. Dále si vyráběly indiánská trička, došlo i na vlastnoručně vyrobené doplňky na sebe jako jsou čelenky, korále či náhrdelníky. Zpívaly se válečné písně a každý

měl i své indiánské jméno, kterým se na táboře všichni navzájem oslovovali. Čekala je také naučná stezka za pokladem. Během naučné stezky přírodou plnily děti úkoly z přírodopisu. Poznat, jaké stromy a rostliny v lese rostou, kterému zvířeti patří daná stopa nebo se naučit zamaskovat před nepřáteli tím, co v přírodě naleznou. Na konci stezky je čekal hlavní úkol- najít poklad. Předposlední den jely děti na výlet. Jelo se do Pozlovic na ranč, kde si děti, jako správní indiáni, zkusily jezdit na koni. Poslední den děti prošly zkouškou, zda jsou správní indiáni a každý kdo prošel, získal diplom. Zkouška byla ze střelení z vlastnoručně vyrobených luků, ze sportovních aktivit jako je běhání nebo tiché plížení lesem. Velmi atraktivní byla pro děti také střelba z paintbalových zbraní. Jiný rok bylo téma letem světem – děti si hrály na cestovatele a učily se zvykům v různých zemích světa. Jindy byly tématem olympijské hry – děti si zkoušely nové i známé sportovní disciplíny. Ať už šlo o jakékoliv téma, cíl byl jasný, aby se všechny děti dobře bavily a zároveň se i něco nového dozvěděly. Kromě jízdy na koni na ranči, děti navštívily také hrad Buchlov, lázeňské město Luhačovice, Baťův kanál i kunovické muzeum letadel nebo punkevní jeskyni Macochu. Velkým přínosem je, že tábor v měsíci srpen, kdy počasí přeje teplými teplotami, proto většina aktivit probíhá v lese, přírodě nebo někde venku. Letošní rok se zatím ještě stále připravuje. Budou přijaté návrhy také nových členů. Zatím se připravuje návštěva zoo, planetária v Uherském Brodě a Smajlíkova v Uherském Hradišti.

Obrázek 11 Příměstský tábor 2013 (foto archiv autorky)

Výše zmíněné tři akce ukazují, jak se dá zábavnou formou trávit čas v přírodě. Úklidem se opět vrátila naší krajině její nedotčená tvář. Pohádkový les láká děti i dospělé na to, jak si netradičně užít cestu lese. Příměstský tábor je příkladem toho, že během her se dá i něco nového naučit. Hlavně u dětí je důležité budovat vztah v místě jejich bydliště. Dříve většina dětí ráda pobíhala po venku až do večerních hodin. Dnešní mládež pomalu a jistě přestává mít zájem věnovat se sportovním či jiným aktivitám. Pokud se ovšem již od dětství buduje kladný vztah k tomu trávit alespoň jednu hodinu denně na čerstvém vzduchu, tak to dítě bude dodržovat i ve vyšším věku. Když bude dítě vědět, že vyrůstá v krásné přírodě, kde může vidět, to o čem se učí v přírodopise, vlastivědě či v jiných hodinách, získá si k ní kladný vliv. Bude ochoten ji chránit, protože mu bude připomínat jeho bezstarostné dětství, kdy jedinou starostí byly rozsvícené lampy symbolizující, že už je čas jít domů. Naskytne-li se možnost využít nějaké akce pro upevnění zdraví a osvojit si nové dovednosti, měla by se tato šance využít. OS KETC pomáhá v tom, aby se v obci něco dělo. Pokud bude zájemců přibývat, přinese to nejen lepší dobré vztahy mezi sebou, ale také dobré vztahy k okolí.

4.2 Návrhy na zlepšení krajiny v obci Korytná

Každá vesnice nebo město, má významné místo nebo program na zvýšení rozvoje vzdělání i mimo budovy školy, na které může přilákat turisty. Může se jednat o stavby jako je hrad, zámek, muzeum, divadlo, hvězdárna nebo zoologická zahrada. Obec Korytná má také mnoho zajímavých míst k nabídnutí. Přes to by se dala navrhnout i nová řešení na zvýšení povědomí o obci. Jednalo by se o změny v sídelní krajině, zaměřené hlavně pro děti. Díky těmto programům by mohly především děti, lépe trávit svůj volný čas. Jedná se o celkem čtyři návrhy.

1. Letní tábor

Mezi obcemi Korytná a Suchá Loz, nad přehradou Lubná leží bývalý „pionýrský tábor“. K areálu vede polní cesta, kolem které jsou aleje stromů a louky. Jinak je celý tábor kolem dokola obklopen lesy. Dříve se tábor využíval, ale již delší dobu je místem pouze občasných kulturních událostí. Prostory jsou jinak uzavřené, ale dají se pronajmout. Pronájem zajišťuje obec Suchá Loz. Pokud by stále zájem dětí o příměstský tábor stoupal, mohl by se zřídit i jako 14 denní letní tábor. Už ne jen jako příměstský. Díky blízké přehradě by se během horkých letních dnů, využilo přírodního koupání.

2. Penzion

I přes to, že má Korytná, co nabídnout, není zde žádný penzion, který by přijíždějícím dlouhodobější návštěvu umožnil. K pronájmu jsou jen chaty. Obec nově staví i nový bazén se saunou a wellness využitím, proto by po náročné cestě mohl každý návštěvník využít i těchto služeb. Penzion by mimo jiné mohl nabídnout i tradiční českou kuchyni z domácích surovin, které by se pěstovaly v blízkosti penzionu. Během sezónních akcí by mohly být v nabídce služby zvěřinové hody nebo zabijačka.

3. Farma domácích zvířat

Bez návštěvy zoo nebo života na vesnici jsou domácí zvířata málokde jinde viděna. Zavedením farmy by si mohl každý prohlédnout, jak takový život na farmě vypadá. Navíc by se veškerá zvířata nemusela kupovat, ale mohla by se stát domovem i pro opuštěné štěně nebo kotě. Brigádně by si také mohli všichni zkusit, jaká je práce o takové zvíře se starat. Na farmě by se mohla chovat tato zvířata: kachny, slepice a kohout, pes, kočka, prase, kozel, holubi, včely a jiné. Velkým lákadlem by byli i koně,

kteří by turistům mohli nabídnout využití hipoturistiky. Prodejem by se daly využít také produkty z farmy, jako jsou vejce, mléko nebo i maso. Zisk by šel na fungování farmy.

4. Koupaliště

Podle vzoru z okolních vesnic by se mohlo i v obci Korytná zavést venkovní koupaliště. To dříve v obci fungovalo, ale pak ho koupil nový majitel a zřídil zde JZD. Venkovní bazén by se mohl postavit v blízkosti areálu sportovního hřiště. Ten by využili i sportovci po náročném tréninku. Velkou výhodou by bylo i pořádání venkovních kulturních akcí.

Zavést by se opět mohl sběr papíru, který přinese nejen ekologickou očistu, ale finanční odměna se může použít na další dobrou věc. Aktivním využitím by mohly být i kurzy v přírodě. Tabulka níže, ukazuje finanční náročnost na zřízení projektu.

Tabulka 2 Cena projektů (sestavil autor)

CENA NAVRHOVANÝCH PROJEKTŮ	
projekt	cena v českých korunách
letní tábor	6 milionů
penzion	12 milionů
farma domácích zvířat	2 miliony
koupaliště	14 milionů

Cena je pouze odhadovaná, a to na základě údajů firem, které již mají podobný projekt realizovaný. Náklady u letního tábora by byly na rekonstrukci chat, společenské místnosti a koupelen, nově by se musela zřídit kuchyň i jídelna. Také udržení celého komplexu by bylo velmi náročné a nemuselo by být kvůli jednomu 14 dennímu letnímu táboru efektivní. Penzion by byl využíván celoročně. Kromě ubytování, by nabízel i možnosti pro využití volného času nebo zvýhodněnou cenu do místního bazénu. Farma domácích zvířat by mohla mít později i svou kamennou prodejnu na své produkty. Po finanční stránce je ze všech projektů nejméně náročná. Jako nejvhodnější návrh přichází v obci vybudování koupaliště. Sice by se jednalo cenově o nejdražší projekt, ale oslovil by největší počet obyvatel v obci i okolí. Velkou výhodou je, že v obci funguje i vnitřní bazén, který láká už řadu let mnoho plavců. Pro zřízení venkovního by mohlo tedy platit totéž.

4.2.1 Rozhovor s členkou OS KETC

Cílem rozhovoru, s jednou z členek OS KETC, paní Ilonou Čermákovou, bylo ohlednutí za minulým rokem a úvaha, zda by se jejich organizace podílela na nově navržených opatření v kulturní krajině v Korytné. Jak bylo na osobním setkání zjištěno, OS KETC stále připravuje nové kulturní události. Letos se sice neuskuteční Pohádkový les, ale je to z toho důvodu, že sdružení chce, aby se udělala pauza a tato akce získala na výjimečnosti. Pohádkový les bude letos nahrazen dětským dnem. Také se plánuje návštěva nočního hradu Buchlov. Příměstský tábor se bude letos konat již osmým rokem. Sdružení je rádo, že se do organizace této akce zapojují i muži. Ti mají větší autoritu u dětí, proto je jejich účast na táboře vítaná.

Podle paní Čermákové jsou všechny návrhy na zlepšení v obci velmi zajímavé. Komplexně by se daly uskutečnit všechny možnosti. Osobně by ale dala největší přednost jen posledním třem návrhům. Zřízení letního tábora se jí zdá nejen finančně náročné, ale nemuselo by se ani vyplatit. Navíc území tábora patří pod jinou obec než je Korytná a to by mohlo vést ke komplikacím. Jelikož má příměstský tábor již dlouholetou tradici, je vhodnější v ní jen dál pokračovat. Naopak stavba penzionu by měla hned dvě využití – přispěla by ke zvýšení cestovního ruchu a dala by práci mnohým občanům z obce. Pořádání kulturně-společenských akcí či posezení u tradiční domácí zabijačky na penzionu, by jistě přilákalo mnoho místních i okolních obyvatel. Farma domácích zvířat by mohla posloužit jako skvělá vzdělávací pomůcka pro děti. Především pro děti z měst. Ty nemusí mít možnost vidět život domácího zvířete, tak běžně jako děti žijící na venkově. Jistě by se někdo i z řad občanů, rád ujal takové farmy, kdyby mu byly poskytnuty zdroje na její vybudování. Dětem by to jistě pomohlo, vybudovat si vztah ke zvířatům, ale zároveň kvalitní produkty z farmy jistě najdou i své zákazníky. Poslední návrh – koupaliště by přivítalo mnoho občanů, hlavně mladší generace. Především během horkých prázdninových dnů.

V případě realizace návrhů, je důležité oslovit co největší skupinu. Zaměřit se především na děti, které jistě volnočasové aktivity rády využijí. OS KETC by se ráda podílela na vybudování něčeho nového. Velkou výzvou by byla i organizace a příprava nových událostí, které by mohly díky návrhům vzniknout. Lidé si stěžují, že se v obci nic neděje, proto by určitě velká většina místních, některý z nových projektů uvítala.

4.3 Rekreace a turistika v obci Korytná

K rekreaci i turistice v obci Korytná, slouží mnoho míst. Jedná se o rozhledny, přehradní nádrže nebo sirnatý pramen Smrad'áčka. Velmi významnou lokalitou je také přírodní památka Nové louky, která se nachází nad Korytnou. PP Nové louky je pestrá mírně členitá louka, která je ve vrchní části chráněna lesem. Druhové složení je poměrně pestré, nachází se zde: kozinec dánský, vstavač kukačka, vstavač mužský, medovník meduňkolistý, hlavinka horská či kosatec tmavolistý. Ze vzácnějších motýlů po louce poletuje perleťovec kopřivový a žluťásek barvoměrný. Na jejím území je rozptýleno několik vodních zdrojů (studny, oplocenky) s ochrannými pásmy.^[25] Roku 2011 byla také pod lokalitou Nové louky zřízena Korytňanská rozhledna. Je zhotovena na 15 m³ betonu a dalších 15 m³ smrkové kulatiny. V rámci rozvoje turistického ruchu v mikroregionu Východního Slovácko byly rozmístěny rozhledny také v ostatních obcích a to Nivnice, Bánov, Suchá Loz, Vlčnov a Bystřice pod Lopeníkem. V rámci projektu je implementován do regionu hra (projekt) GEOCACHING, který využívá GPS systém s vyhledáváním drobných skrytých pokladů (předmětů). Tyto poklady souvisí s historií a tradicemi partnerských regionů. Na katastru obce se vyskytují mimo jiné i prameny minerální vody. Ta má díky svému sirnatému zápachu trochu hanlivý název „Smrad'áčka“. Najít lze v lese nad obcí ve výšce 432 metrů nad mořem. Obsahuje mimo síru, sůl a jílovitou hlínu. Má blahodárný vliv na pokožku. Další možnost turistického využití je přehradní nádrž Lubná. Ta je od roku 2014 ve soukromém vlastnictví, ale i přes to se může navštěvovat. Po zakoupení povolenky si mohou lidé zpříjemnit den chytáním ryb, které byly i nově dokoupeny. Druhá možnost vodního využití už však bez možnosti chytání ryb je rybník Podsed'ák. Ten se využívá k rekreačnímu koupání, ale velkým lákadlem je i dřevěný vor, na němž se dá projet. Pokud bude návštěvník místního lesa pozorný, může vidět slepýše křehkého, probíhající srnu nebo si všimne káně lesní, kterou lze v přírodě spatřit, čím dál častěji a to v početnějším stavu než tomu bylo v roce minulém. Zájem o turistiku v obci Korytná roste, proto byly zřízeny informační tabule, aby pomohly turistům lépe najít a zjistit si informace o místě.[21]

Obrázek 12 PP Nové louky nad Korytnou (foto autorka)

4.4 Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu na krajinu

Samozřejmě má rekreace, sport i turistika, řadu negativních i pozitivních dopadů.

- negativní vlivy: urbanizace krajiny, nevhodná stavba rekreačních a sportovních středisek, hluk antropického původu, světelné znečištění, šíření invazních druhů, usmrcování živočichů
- pozitivní vlivy: nepřímé pracovní příležitosti ve službách pro místní a vhodná rekonstrukce objektů sloužících i dříve k rekreaci, environmentální osvěta a výchova, pokud člověk získá dobrý zážitek v přírodě, tak mu to může pomoci si uvědomit její důležitost (podpora veřejnosti na ochranu přírody a krajiny)

Negativní vlivy převládají nad těmi pozitivními. Přesto je dobré si uvědomit, že v dnešní době je turistika a rekreace je jedna z možností jak člověka sblížit s přírodou i okolní krajinou. Člověk, který má znalosti o hodnotě své krajiny jí navíc dokáže lépe ochránit před negativními vlivy. Některé negativní vlivy se mohou změnit na pozitivní. Například dochází k šíření nepůvodních druhů, ale i to může mít svou světlou stránku. Nasazením bezu černého sice narušíme původní druh, ale zároveň přilákáme ptactvo, které může díky plodům přežít zimu.

ZÁVĚR

Teoretická část bakalářská práce podává informace o vývoji krajiny v čase, a to až po analýzu současného stavu. K tomu bylo potřeba mnoho historických záznamů. Jsou definovány také hlavní pojmy v souvislosti s prací. Dále je již práce zaměřena na kulturní krajinu, která vznikla vlivem antropogenních činitelů. Přínosem je zpracování charakteristiky kulturní krajiny s jejími druhy – zemědělská, těžební, lesohospodářská a sídelně-průmyslová. Kulturní krajina je uvedena na dvou modelových příkladech. Prvním příkladem je Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty a druhým je obec Korytná.

Na základě spolupráce s neziskovou organizací KETC byla připomenuta dosavadní práce této organizace. Pokud lidé získají zájem o krajinu, která je obklopuje, vybudují si k ní i vztah. Ten by se měl tvořit nenásilnou formou, v podobě rekreace a turistiky. Rekreace a turistika má negativní dopady na krajinu, ale ty se dají zmírnit. Následně jsou v praktické části navržena nová řešení kulturní krajiny. Tyto návrhy by mohla použít i obec Korytná pro zlepšení stavu v oblasti rekreace a turistiky. Důležité je prosazovat agroturistiku a posílit environmentální výchovu u dětí. Budovat vztah mezi člověkem a přírodou.

Tato práce vychází z toho, co autor zažil a na čem se sám podílel. Neukazuje jen znalosti z odborných předmětů, ale je názorným příkladem propojením těchto znalostí v praxi. Účelem není jen diskutovat o znečištěném životním prostředí, ale aktivně se zajímat a podílet na předcházení negativních vlivů na krajinu. To může být formou účasti na ekologické akci nebo návrhem na zajímavý program, který by přispěl k ochraně přírody a krajiny a zároveň by oslovil veřejnost.

Krajina se bude neustále měnit, proto rok od roku bude docházet k jiným změnám, které ji budou ovlivňovat. Velkou výhodou je, že roste zájem veřejnosti i firem o životní prostředí. V budoucnosti bude jistě docházet k navržení efektivních řešení na udržení přírody a krajiny. Dříve žil člověk v symbióze s přírodou, tak snad nikdy nedojde k tomu, že se k přírodě otočí zády.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Krajinná ekologie - učebnice [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>
- [2] ČERVINKA, Pavel. Ekologie a životní prostředí. Praha 1: Nakladatelství České geografické společnosti, 2005. ISBN 80-86034-63-1
- [3] MOLDÁN, Bedřich. Příroda a civilizace: životní prostředí a rozvoj lidské civilizace. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. ISBN 80-04-26434-4.
- [4] MARTIŠ, Miroslav. Člověk versus krajina. Praha: Horizont, 1988. ISBN (brož.).
- [5] LOKOČ, Radim a Michaela LOKOČOVÁ. Vývoj krajiny v České republice. In: LÖW & spol., s.r.o., Brno [online]. 2010 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.lowapol.cz/_soubory/KR_kniha.pdf
- [6] VELÁTOVÁ, Barbora a Eva HEČMANOVÁ. Statek kulturní - Arts Lexikon. In: Arts Lexikon [online]. 2014 [cit. 2015 03 26]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/Statek_kulturn%C3%AD
- [7] Vývoz a dovoz uměleckých předmětů aneb jak vyvézt obraz z ČR. In: ZAVADIL, Matouš. EPRAVO.CZ - Váš průvodce právem [online]. 2011 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vyvoz-a-dovoz-umeleckych-predmetu-aneb-jak-vyvezet-obraz-z-cr-78766.html>
- [8] KK - Vznik a vývoj krajiny. In: Maturitní otázky [online]. 1998 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/maturitniotazky/zemepis/vznik-a-vyvoj-krajiny>
- [9] MRÁČEK, Zdeněk. Význam lesa pro lidskou společnost. Praha 1: Státní zemědělské nakladatelství, 1975. ISBN (brož.).
- [10] Myslivost. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Myslivost>
- [11] BRANIŠ, Martin. Základy ekologie a ochrany životního prostředí. Praha: INFORMATORIUM, 1997. ISBN 978-80-7333-024-8.
- [12] BÖHM, Antonín a Zdeněk MADAR. Cestovní ruch a životní prostředí. Praha: Merkur, 1980. ISBN (brož.).

- [13] European Landscape Convention. In: Council of Europe [online]. 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/Landscape/default_en.asp
- [14] Evropská úmluva o krajině. In: Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva
- [15] HRABEC, Jaroslav a Pavel ŠNAJDARA. Chráněná území okresu Uherské Hradiště. Zlín: Esprint Zlín ve spolupráci se ZO ČSOP 63/13, 1998, 24 s.(informační publikace)
- [16] RULFOVÁ, Alena. CHKO Bílé Karpaty. In: Příroda, ekologie a životní prostředí [online]. 2004 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=131>
- [17] CHKO Bílé Karpaty. In: Chráněná území Zlínského kraje [online]. 2001 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://nature.hyperlink.cz/Bile_Karpaty/index.htm - přírodní rezervace
- [18] JONGEPIEROVÁ, Ivana, Pavel KUČA a Vít TRACHTULEC. Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty. Brno: Český ústav ochrany přírody ve spolupráci s Krajským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody, 1991. ISBN 80-85032-01-5.
- [19] Rozbory Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. In: Rozbory BK [online]. Luhačovice, 2010 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/res/data/132/017509.pdf>
- [20] Korytná - základní data. In: Regionální informační servis [online]. 2012 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=592285>
- [21] Informace o obci. Oficiální stránky - KORYTNÁ [online]. 2005 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.korytna.cz/informace-o-obci/>
- [22] Korytňanské listy: OBČASNÍK SLOVÁCKÉ OBCE V BÍLÝCH KARPATECH. 2009, 23 s.
- [23] KORYTNÁ 1270-1970: Podjavořinská dědina. Brno: vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, 1970. ISBN (brož.).

- [24] Stanovy OS Ketc. In: Občanské sdružení KETC [online]. 2007 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://ketc.blog.cz/0801/stanovy-os-ketc>
- [25] LANGEROVÁ, Blanka. Zlínský kraj. Praha: ACR Alfa, 2006. ISBN 80-86408-14-0.
- [26] CHKO Bílé Karpaty. 2015. *Ochrana přírody a krajiny v České republice* [online]. [cit. 2015 05 11]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/sites/Image/_mapy/chko_bile_karpaty_cz.jpg

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CHKO	Chráněná krajinná oblast
Č. J.	Číslo jednací
Č. P.	Číslo popisné
HA	Hektar
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KK	Kulturní krajina
KČ	Korun českých
KS	Kus
PP	Myslivecké sdružení
MS	Mateřská škola
OS	Občanské sdružení
PP	Přírodní památka
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
TJ	Tělovýchovná jednota
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Pohled do krajiny z vrcholu hory Ypsarion v Řecku (foto autorka)	14
Obrázek 2 Lesní krajina (foto autorka)	17
Obrázek 3 Sídelně-průmyslová krajina města Plzeň (foto autorka)	20
Obrázek 4 Zimní krajina (foto archív autorky)	21
Obrázek 5 Na vrcholu Velké Javořiny (foto autorka)	24
Obrázek 6 Obec Korytná (foto autorka)	36
Obrázek 7 Příklad zemědělské krajiny – pole (foto autorka)	38
Obrázek 8 Využití dřeva jako paliva (foto autorky)	40
Obrázek 9 Dědina – nejstarší část obce Korytná (foto autorka)	42
Obrázek 10 Úklid v okolí rybníku Podsed'ák (foto autorka)	47
Obrázek 11 Příměstský tábor 2013 (foto archív autorky)	51
Obrázek 12 PP Nové louky nad Korytnou (foto autorka)	56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Uklid'me svět v obci Korytná (sestavil autor)	47
Tabulka 2 Cena projektů (sestavil autor)	53

SEZNAM GRAFŮ

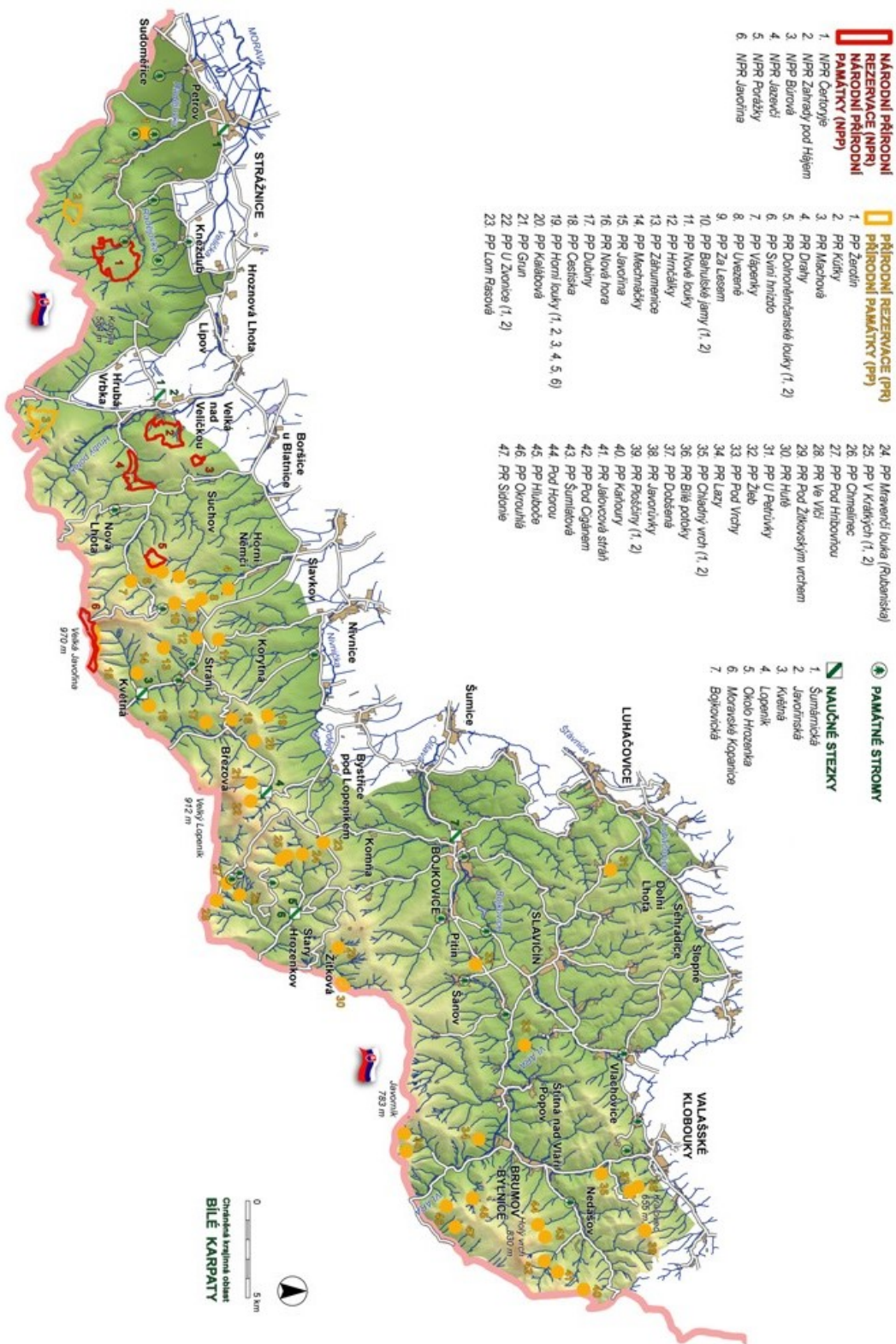
Graf 1 Počet dětí na příměstském táboře	49
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Mapa CHKO Bílé Karpaty	66
Příloha PII: Přeměna sídelní krajiny v obci Korytná (foto archív autorky).....	67
Příloha PIII: Prvosenka jarní (foto autorka)	67
Příloha PIV: Rozhledna LOPENÍK	68
Příloha PV: Slepýš křehký (foto autorka).....	68
Příloha PVI: Pohádkový les (foto autorka).....	69
Příloha PVII: Rozhledna	69

PŘÍLOHA PI: MAPA CHKO BÍLÉ KARPATY

**PŘÍLOHA PII: PŘEMĚNA SÍDELNÍ KRAJINY V OBCI KORYTNÁ
(FOTO ARCHÍV AUTORKY)**

**PŘÍLOHA PIII: PRVOSENKA JARNÍ
(FOTO AUTORKA)**

PŘÍLOHA PIV: ROZHLEDNA LOPENÍK

(FOTO AUTORKA)

PŘÍLOHA PV: SLEPÝŠ KŘEHKÝ (FOTO AUTORKA)

PŘÍLOHA PVI: POHÁDKOVÝ LES (FOTO AUTORKA)

**PŘÍLOHA PVII: ROZHLEDNA
KORYTNÁ (FOTO AUTORKA)**

